

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΙΕΡΕΙΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΕΤΟΣ ΝΑ' • ΤΕΥΧΟΣ 1 • ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ 2005

Σήμερα, σάν και χθές, στήν Κίμωλο

ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

Μηνιαίο περιοδικό για τους ιερείς

Ιωάννου Γενναδίου 14, 115 21 ΑΘΗΝΑ
Τηλ: 210 72.72.253, Fax: 210 72.72.251

Διεύθυνση Διαδικτύου της Έκκλησίας
<http://www.ecclesia.gr>
Ηλεκτρονική διεύθυνση:
e-mail: contact@ecclesia.gr

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑ
του Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης
Ἑλλάδος κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

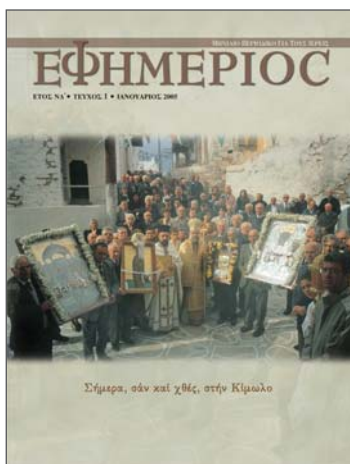
ὑπὸ τοῦ Κλάδου Ἐκδόσεων
τῆς Ἐπικοινωνιακῆς καὶ Μορφωτικῆς
Ὑπηρεσίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ
Ὁ Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου
Ἀρχιμ. Χρυσόστομος Σκλήφας

ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ:
Λίτσα Ἱ. Χατζηφώτη

ΣΥΝΒΟΥΛΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ:
Ἱ. Μ. Χατζηφώτης

ΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ-ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ -
ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΙ-ΕΚΤΥΠΩΣΗ-ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ
ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΒΑΝΗ ΑΒΕΕ
Σόλωνος 98, 106 80 Ἀθήνα
Τηλ.: 210 3661200, Fax: 210 3617791
<http://www.livanis.gr>

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Μήνυμα Πρωτοχρονιάς 2005

Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν .....σελ. 3

Ποῦ, λοιπόν, εἶναι ὁ Θεός; .....σελ. 4-5

Ὁσιος Θεοδόσιος ὁ Κοινοβιάρχης

Ἐπισκόπου Φαναρίου κ. Ἀγαθάγγελου ....σελ. 6

Ὁρθόδοξη Ποιμαντική τῆς Κυριακῆς

Ἁ. Σταυροπούλου .....σελ. 7-9

Ὁ Ἀόρατος Κόσμος - Β' Οἱ δαίμονες

Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν .....σελ. 10-12

Ποιμαντική Διακονία στὰ Νοσ. Ἰδρύματα

Αρχιμ. κ. Νεκτ. Μηλιῶνη .....σελ. 13-15

Ἐκδήλωση γιὰ τὴν Ἱ. Μ. Πετράκη .....σελ. 16-18

Ἡ ἸΣΤ' Πανορθόδοξη Συνδιάσκεψη
γιὰ θέματα αἰρέσεων καὶ παραθρησκείας

Πρωτοπρ. Κυριακοῦ Τσουρού .....σελ. 19-20

Διημερίδα Στελεχῶν Ποιμαντικῆς Ἔργου..σελ. 21-22

Περὶ τῶν Κοιμητηριακῶν Ναῶν .....σελ. 23

Εἰδήσεις καὶ Σχόλια

Κωνσταντίνου Χολέβα .....σελ. 24-25

Συμβαίνουν - Συνέβησαν - Θὰ Συμβοῦν σελ. 26-28

Ἰδέες - Προτάσεις - Προτιμήσεις .....σελ. 29

Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ

Ἀρχιμ. Γεωργίου Χρυσοστόμου .....σελ. 28

Φωτογραφικά Στιγμιότυπα .....σελ. 31

ΕΞΩΦΥΛΛΟ:

Στὶς 20 καὶ 21 Νοεμβρίου 2004, ὁ Σεβ. Σύρου κ. Δωρόθεος μετέβη στὴν Κίμωλο, ὅπου προέστη τῆς πανηγύρεως τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τῆς Θεοτόκου τῆς ἐπιλεγομένης «Ὁδηγήτριας», κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ὁποίας τίμησε μὲ τὸ μετάλλιο τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως τὸν Αἰδεσιμολογώτατο Πρωτοπρεσβύτερο κ. Δημήτριο Ράμφο, Ἀρχιερατικὸ Ἐπίτροπο Κίμωλου, γιὰ τὴν πολυετὴ ποιμαντικὴ διακονία του καθὼς καὶ τὴν κ. Ἄννα Τριγάζη, μεγάλη εὐεργέτιδα τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Θεοτόκου Ὁδηγήτριας. Ἀπένειμε ἐπίσης πέντε ἐτήσιες ὑποτροφίες γιὰ τὴ νῆσο Κίμωλο τοῦ διεξαχθέντος ἐράνου Ἀγάπης καὶ Φιλαδελφείας, ὕψους 500€ ἑκάστης, στὴ φοιτητριά κ. Μαρία Μάλλη καὶ στὸ φοιτητὴ κ. Φραγκοῦλη Βεντούρη.

ΜΗΝΥΜΑ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΣ 2005

Ἄδελφοί μου, Παιδιά μου,

ΚΑΘΕ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑ μᾶς βρίσκει ἄλλους μὲν σὲ κοσμικὴ διάθεση, ἄλλους δὲ σὲ φιλοσοφικὸ στοχασμὸ. Τὰ παιδιά δικαιοῦνται νὰ διασκεδά- ζουν ἀμέριμνα. Οἱ γιορτές χαρίζουν κυρίως σ' αὐτὰ αἴσθηση χαρᾶς, εὐδαιμονίας, ἀμέριμνης βιοτῆς. Ἐμᾶς, ὅμως, τοὺς ὄριμους ἀνθρώπους, κάθε τέ- τοια μέρα μᾶς φέρνει ἀντιμέτωπους μὲ τὰ ἄλυστα προβλήματα μας, μὲ τὶς ἀδυσώπητες προοπτικὲς τῆς ζωῆς μας, μὲ τὸ φτωχὸ μας γένος.

ΗΤΑΝΕ ΚΑΠΟΤΕ ΚΑΙΡΟΣ

ποὺ ὁ κόσμος ζοῦσε ἀμέριμνος καὶ ἀπορροφημένος στὰ εἰρη- νικά του ἔργα. Τότε ποὺ ὑπῆρχαν στὸ προσκῆνιο ἠθικοὶ καὶ σοφοὶ ἄνδρες τῆς εἰρήνης, πολὺπειροὶ καραβοκύρηδες στῆ μεγάλη ἄγνωστη θάλασ- σα τῆς περιπέτειάς μας, ποὺ κάτω ἀπὸ τὴν προστασία τους ἐνιωθε ὁ καθένας ἀσφάλεια ὥστε νὰ ἀψηφᾷ τὶς θύελλες καὶ γεμάτος ἐμπιστοσύνη νὰ λο- γιariάζει ὅτι θὰ μπορέσει κά- ποτε νὰ φτάσει μὲ ἀσφάλεια καὶ νὰ βγῆι στὶς ἀκτὲς ἐνὸς κό- σμου ποὺ εἶναι ἡ ἀληθινὴ πατρίδα του.

ΣΗΜΕΡΑ ΤΕΤΟΙΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ εἶναι εἶδος σὲ ἀνεπάρκεια. Γι' αὐτὸ καὶ οἱ λαοὶ αἰσθάνονται ἀνα- σφάλειες, δέος καὶ καταπίεση ἐμπρὸς στὶς ἀδικες ἀποφάσεις των. Ἀποφάσεις ποὺ προβάλλουν μόνο δικαίωμα στὰ συμφέροντά των καὶ ποτέ ἀντίστοι- χα καθήκοντα σεβασμοῦ σὲ διαχρονικὲς ἀρχές καὶ ἀξίες. Σήμερα καὶ αὐτὴ ἡ ἀπὸ αἰώνων «χριστιανι- κή» Εὐρώπη ἐπρόδωσε τὴν ἱστορία της καὶ ἀρνεῖται νὰ ἀναγνωρίσει τὶς πνευματικὲς τῆς ρίζες. Ζοῦμε στὴ διαδικασία τῆς χριστιανικῆς ἀποκαθίλωσης.

Η ΠΑΤΡΙΔΑ ΜΑΣ ἀπ' αὐτὴ τὴν ἄποψη εἶναι ἀκόμα ἓνας παράδεισος. Ἐδῶ ὁ λαὸς μας θρη- σκεύει, γι' αὐτὸ καὶ στηρίζεται καὶ ἐλπίζει. Τὰ ρεύματα τοῦ ὕλισμοῦ καὶ τοῦ ὀρθολογισμοῦ δὲν ἔθιξαν τὰ πνευματικὰ του κύτταρα. Μερικὰ γεγο- νότα ποὺ φαίνονταν ὅτι στρέφονται ἐνάντια στὴν ἀναζωογόνηση τῆς Ἐκκλησίας, τελικὰ ἔχουν κα- ταστεῖ τὰ πιὸ εὐοίωνα σημάδια τῆς ἀναγέννησής της. Παντοῦ ἔχουμε τὴν αἴσθηση ὅτι ἀναδεύει γιὰ

νὰ πάρει τὴ μεγάλη τῆς ἐκδίκηση ἢ δημιουργικὴ αὐθαιρεσία, ἢ ἀκύρωση τῶν ὀρίων, ἢ δίχως τέλος ποικιλομορφία, ἢ ἅγια ἰδιομορφία, καὶ ἢ ἀπέρα- ντη δύναμη τῆς ἐσώτερης ἀνθρωπότητας.

«ΟΠΟΥ ΔΕΝ ΥΠΑΡΧΟΥΝ ΘΕΟΙ, ἐξουσιάζουν φαντάσματα», εἶχε πεί ο Novalis, Γερμανὸς ποι- ητῆς τοῦ τέλους τοῦ 18ου αἰώνα. Εἶναι ἀδύνατον κοσμικὲς δυνάμεις νὰ ἰσοροπήσουν ἀπὸ μόνες τους. Χρειαζοῦνται τὴ συνεργασία καὶ τῶν πνευ-

Μαθητές ἀπὸ τὴν κατεχόμενὴ Β. Κύπρο ψάλλουν τὰ κάλαντα στὸν Μακαριώτατο.

ματικῶν δυνάμεων. Καὶ οἱ δύο ἀποτελοῦν ἀνεξά- λειπτες δυνάμεις τῆς ἀνθρώπινης καρδιάς. Ἀπὸ τὴ μία ὁ σεβασμὸς στὸ παρελθόν, ἡ ἐξάρτηση ἀπὸ τὶς ρίζες, ἡ ἀγάπη γιὰ τὰ μνημεῖα τῶν προγόνων, ἡ χαρὰ τῆς ὑπακοῆς.

ΚΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΛΛΗ τὸ συναρπαστικὸ συναί- σθημα τῆς ἐλευθερίας, ἡ ἀπεριόριστη προσδοκία πεδίων ἔντονης ὄρασης, ἡ χαρὰ γιὰ τὸ καινούργιο, τὸ νεανικὸ, ἡ ἀνεμπόδιστη ἐπαφή μὲ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, ἡ ὑπερηφάνεια γιὰ τὴν πανανθρώπι- νη ἰσχύ, ἡ χαρὰ γιὰ τὸ ἀτομικὸ δικαίωμα, τὸ ἰσχυρὸ συναίσθημα φιλοπατρίας. Ἄν δὲν ἐπιδιώ- ξουμε αὐτὴ τὴ συνεργασία ἢ Εὐρώπη θὰ συνεχί- σει νὰ ὑπνώττει καὶ οἱ λαοὶ τῆς νὰ δυστυχοῦν.

ΧΡΟΝΙΑ ΠΟΛΛΑ – ΕΥΛΟΓΗΜΕΝΟ

ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟ ΤΟ 2005

Μὲ πατρικὲς εὐχές καὶ ἀγάπη

Ο ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ

† ὁ Ἀθηνῶν Χριστόδουλος

ΤΟ ΘΕΜΑ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

Ποῦ, λοιπόν, εἶναι ὁ Θεός;

– Αὐτὸ τὸ ἀγωνιώδες ἐρώτημα ἀνέβηκε, αὐτὲς τὶς ἡμέρες τῆς μεγάλης ἀσιατικῆς τραγωδίας, στὸ στόμα χιλιάδων ἀνθρώπων, ποὺ αἰσθάνθηκαν τὴν ἀπροσμάχητη δύναμη τοῦ φυσικοῦ κακοῦ, ποὺ εἶχε πάνω ἀπὸ 150.000 θύματα, ἀνάμεσά τους δὲ καὶ χιλιάδες παιδιῶν. Τὸ ἴδιο ἐρώτημα βέβαια ἐκφράζεται καὶ στὸν ΜΒ΄ ψαλμὸ τοῦ Δαυὶδ ὕστερα ἀπὸ μιὰ βαθειὰ ἀπογοήτευση καὶ ἀπελπισία τοῦ ἀνθρώπου μπροστὰ στὸ μέγεθος τῆς κακίας: «*Ἐδίψησεν ἡ ψυχὴ μου πρὸς τὸν Θεὸν τὸν ζῶντα· πότε ἤξω καὶ ὀφθήσομαι τῷ προσώπῳ τοῦ Θεοῦ; ἐγεννήθη τὰ δάκρμά μου ἐμοὶ ἄρτος ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐν τῷ λέγεσθαί μοι καθ' ἑκάστην ἡμέραν· «ποῦ ἐστὶν ὁ Θεὸς σου;»* (Ψαλμ. ΜΒ, 3-4). Κλαίει καθημερινὰ ὁ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ καθὼς ἀντικρῦζει τὸ φυσικὸ καὶ ἠθικὸ κακὸ νὰ ἐπηρεάζει τὴ ζωὴ του, ὡς ἐὰν εἶναι παντοδύναμο καὶ ἀσυναγώνιστο, ὡς ἐὰν ὁ Θεὸς ἔχει ἐγκαταλείψει τὸ πλάσμα του, τὸν ἄνθρωπο, στὴν τύχη του. Γι' αὐτὸ καὶ μέσα στὴν ἀπελπισία του ἐρωτᾷ ὁ ἴδιος

τὸν ἑαυτὸ του: «*Ποῦ εἶναι τώρα ὁ Θεός σου;»*. Τώρα τὸν χρειάζομαι· ὄχι αὔριο. Τώρα ποὺ δοκιμάζομαι. Καὶ χθές, πρὶν μὲ βρεῖ τὸ κακὸ, πρὶν θρηνήσω, πρὶν τραυματισθῶ.

– «*Ποῦ εἶναι ὁ Θεός σου;»* Τὸ ἐρώτημα αὐτὸ τὸ ἄκουσαν, αὐτὲς τὶς ἡμέρες, καὶ πολλοὶ πιστοὶ χριστιανοί, κληρικοὶ καὶ λαϊκοί, ὡς ὀργισμένη διαμαρτυρία γιὰ τὴ μανία τῆς καταστροφῆς τοῦ σεισμοῦ ποὺ προκάλεσε τὸ τσουνάμι, τὰ πελώρια παλιρροϊκὰ κύματα ποὺ ἔπνιξαν χιλιάδες ἀνυποψίαστους ἀνθρώπους καὶ ἐδημιούργησαν 5 ἑκατομ. ἀστέγους, ποὺ στεροῦνται τῶν πάντων. Τὸ ἐρώτημα προσλαμβάνει τὴ μορφή τελικὰ μιᾶς ἀμφισβήτησης ἢ καὶ ἀπόρριψης τῆς πίστεως στὸ Θεὸ καὶ τῆς πατρικῆς καὶ προστατευτικῆς πρόνοιᾶς του γιὰ τὸν ἄνθρωπο.

Τὸ κακὸ, κατ' ἀρχὴν, δὲν εἶναι ἔργον τοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεὸς ὅσα ἔπραξε καὶ ἐδημιούργησε εἶναι «*καλὰ λίαν*». Πατέρας τοῦ κακοῦ εἶναι ὁ Σατανᾶς. Ἐπομένως ὁ Θεὸς δὲν εἶναι αἴτιος τοῦ κακοῦ. Τὸ κακὸ δὲ ἔχει δύο μορφές: τὸ φυσικὸ καὶ τὸ ἠθικὸ κακὸ. Φυσικὸ κακὸ εἶναι οἱ θεομηνίες, οἱ ἀρρώστιες, ὁ θάνατος κ.λπ. Ἠθικὸ κακὸ εἶναι: ἡ ἀδικία, ἡ συκοφαντία, τὸ μῖσος, ὁ φθόνος κ.λπ. Μερικὰ ἀπὸ τὰ κακά, εἴτε φυσικῆς εἴτε ἠθικῆς φύσεως, ἐξαρτῶνται ἐν πολλοῖς ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο. Ὁ ἄνθρωπος π.χ. ἀρρωσταίνει διότι δὲν ἐπρόσεξε τὴν υἰγιάν του. Ὁ φθονερός ἄνθρωπος δημιουργεῖ ἀδικίες μὲ τὴ συκοφαντία ποὺ χρησιμοποιεῖ. Σ' αὐτὲς τὶς περιπτώσεις ὁ Θεὸς εἴτε ἀνέχεται δοκιμάζοντας τὴν πίστη τῶν ἀνθρώπων, εἴτε ἐπιτρέπει νὰ μᾶς βρεῖ κάποιο κακὸ διότι σέβεται τὴν ἐλευθερία μας, ἔστω κι ἂν κάνομε κακὴ χρῆση τῆς.

Ἱστορικὰ καταστρεπτικὰ φαινόμενα ὅπως τὸ Ἴλουσβιτς, τὰ γκούλαγκς, οἱ ἐμφύ-

λιοι πόλεμοι στην Καμπότζη ή στη Ρουάντα, ό β' παγκόσμιος πόλεμος, οί επιδημίες, όλες οί ανθρώπινες τραγωδίες, οί παγκόσμιες άδικίες, οί λιμοί και λοιμοί, κ.ά. εΐναι γεγονότα όφειλόμενα είτε στην καταστροφική μανία του άνθρώπου, είτε στην άμέλειά του. Ό Θεός παραμένει σιωπηλός, φαίνεται νά μήν έπεμβαίνει, νά σέβεται τήν έλευθερία πού έδωσε στον άνθρωπο. Παράλληλα όμως ενισχύει τον άνθρωπο νά αντιμετώπισει με ένδύναμη ψυχραιμία τήν κατάστασή του, έμπνέει τήν αγάπη για παροχή βοήθειας στους πληγέντες, εύλογεί τις έπιστημονικές προσπάθειες άνακαλύψεως φαρμάκων για καταπολέμηση άσθενειών και επιδημιών. Έτσι μέσα από τή δοκιμασία πού προκαλεί δια του κακού ό Διάβολος και τά όργανά του, άναδεικνύεται ή δύναμη του Θεού πού «έν τή άσθενεία του άνθρώπου τελειούται».

Δέν μοιάζει όμως τó ίδιο με τις θεομηνίες, τούς σεισμούς, τά τσουνάμι, κ.λπ. όπου ό άνθρωπος γεύεται έν πολλοίς τή σκληρότητα τών στοιχείων τής φύσεως, χωρίς νά μπορεί, τις περισσότερες φορές, νά αντιδράσει για νά σωθει. Έδω φαίνεται πώς οί φυσικές καταστροφές και ιδίως οί άπώλειες γενεών, θέτουν ύπαρξιακά έρωτήματα. Ποϋ, λοιπόν, εΐναι ό Θεός; Και γιατί ό Θεός άδρανει; Πώς άνέχεται άθώοι άνθρωποι νά πεθαίνουν και μάλιστα μικρά άθώα παιδιά; Θα άρκοϋσε ως άπάντηση στα έρωτήματα αυτά ή φράση: «Δέν μπορώ νά άπαγορεύσω στον οϋρανό νά βρέξει. Άλλά μπορώ νά σου δώσω μιάν όμπρέλλα, για νά μή βραχείς». Ποϋ σημαίνει φτιάξε πιό σταθερά σπίτια, ώστε νά μή κινδυνεύεις από τó σεισμό, ή θέσε σε έέργεια ένα σύστημα προειδοποίησης του κόσμου, έν όψει ένός παλιρροϊκού κύματος ώστε νά άπομακρυνθει από τις άκτές. Θα ήταν σκανδαλώδες αν για τά δράματα τών φοβικών καταστροφών ένοχοποιούσαμε τó Θεό. Άντίθετα τέτοιες καταστροφές αντί νά

έκμηδενίζουν, πρέπει νά ενισχύουν τήν πίστη. Πώς;

Κατ' άρχήν με τó νά παραμένουμε ταπεινοί, έγκαταλείποντας τήν άλαζονική σκέψη τής παντοδυναμίας μας. Έστερα αφήνοντας χώρο για νά μιλήσει ό ίδιος ό Θεός, όπως Έκεϊνος ξέρει, στην ψυχή κάθε άνθρώπου, πού θρηνεΐ για τήν καταστροφή πού ύπέστη. Ό Θεός έχει τó σχέδιό του, πού κανένας μας δέν γνωρίζει. Τó σχέδιο αυτό έχει σχέση με τήν ψυχική μας σωτηρία. Καθένας μας καλείται σε τέτοιες στιγμές νά ένεργήσει όχι επικρίνοντας τó Θεό, αλλά ύποτασόμενος στο θέλημά Του, πού δέν μπορεί νά εΐναι –όσο και αν δέν τó καταλαβαίνουμε– παρά έκδήλωση τής πατρικής Του αγάπης για τόν καθένα μας.

Ό Θεός δέν αγαπά, ούτε θέλει τó κακό. Όμως όταν αυτό βρει τόν άνθρωπο, τότε ό Θεός στέκεται πλάι του. Άλλωστε ό Κύριός μας γενόμενος άνθρωπος έδοκίμασε και ό ίδιος, καιτοι άθώως και άναμάρτητος, τήν κακία και μοχθηρία τών άνθρώπων και δέν άπέσεισε από πάνω του τó Σταυρό του μαρτυρίου. Ήπια τó ποτήρι του πόνου και μάτωσε ή καρδιά Του. Ποίος από μās, μετά από αυτό τó παράδειγμα, θα μπορούσε ν' άρνηθει τó ρόλο του πόνου για τή ζωή του;

† Α.Χ.

11 Ίανουαρίου: Μνήμη τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Θεοδοσίου τοῦ Κοινοβιάρχου καὶ Καθηγητοῦ τῆς ἔρημου*

Ὁ Ὅσιος Θεοδόσιος καταγόταν ἀπὸ τὴν κωμόπολη τῆς Μωγαρισσοῦ, ἡ ὁποία ἀνῆκε στὴν ἐπαρχία τῆς Καππαδοκίας. Ἐζήσε κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Λέοντος τοῦ Θρακὸς καὶ ἔφθασε ἕως καὶ τοὺς χρόνους τοῦ αὐτοκράτορος Ἄναστασίου (491-518 μ.Χ.). Ὁ πατέρας του ὀνομαζόταν Προαιρέσιος καὶ ἡ μητέρα του Εὐλογία. Ἦταν καὶ οἱ δύο εὐσεβεῖς καὶ πιστοὶ ἄνθρωποι. Ὁ Θεοδόσιος, ἀπὸ θεῖο ζῆλο, δὲν ἀκολούθησε τὴν ἑγγαμνη ζωὴ, ἀλλὰ τὸ μοναχικὸ βίον.

Ἄφησε τὴν πατρίδα του καὶ πῆγε στὰ Ἱεροσόλυμα νὰ προσκυνήσει τοὺς Ἁγίους Τόπους. Στὴ συνέχεια ἦλθε στὴν Ἀντιόχεια, ὅπου ἐπισκέφθηκε τὸν Ἅγιο Συμεὼν τὸν Στυλίτη, ὁ ὁποῖος τὸν ἐμύησε στὰ τῆς μοναχικῆς πολιτείας καὶ τῆς ἀρετῆς καὶ τοῦ προεῖπε ὅτι θὰ γίνεαι ποιμένας πολλῶν λογικῶν προβάτων. Ἀσκήτεψε κοντὰ στοῦ θαυμαστοῦ καὶ ἐνάρετο ἀσκητῆ, πού ὀνομαζόταν Λογγίνος, μὲ τὸν ὁποῖο μαζὶ ἐμελετοῦσε, συζητοῦσε καὶ προσευχόταν, καὶ τοῦ ὁποῖου ἐσπούδασε τὴν πνευματικὴ διαύγεια καὶ τὴ μεγάλη ταπεινοφροσύνη.

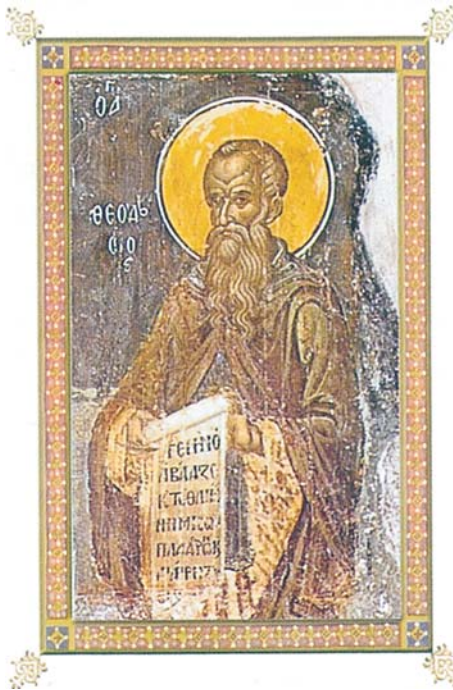
Ὁ Ὅσιος Θεοδόσιος, ἀπὸ τὴν προσευχὴ καὶ τὴν ἀσκησι, ἔφθασε σὲ τόσο ὕψος ἠθικῆς τελειότητος, ὥστε νὰ ἐπιτελεῖ, μὲ τὴ Χάρη τοῦ Θεοῦ, θαύματα. Ὁ Ἅγιος εἶχε κατασκευάσει ἕναν τάφο γιὰ τὸν ἑαυτοῦ του, ὥστε βλέποντάς τον νὰ ἐνθυμεῖται τὸ θάνατο. Τὸν τάφο αὐτὸ ἐγκαίνιασε μὲ τὸ θάνα-

τό του ἕνας ἅγιος ἀσκητής, ὀνόματι Βασίλειος. Τὸν ἀσκητὴ λοιπὸν αὐτόν, ἐνῶ εἶχε πεθάνει, μόνο ὁ Θεοδόσιος καὶ ἕνας ἄλλος μοναχὸς τὸν ἔβλεπαν νὰ στέκεται ἀνάμεσα στοὺς ἄλλους μοναχοὺς

καὶ νὰ συμψάλλει. Στους ὑπολοιπούς μοναχοὺς ὁ Βασίλειος ἦταν ἀθέατος. Ἐνα ἄλλο θαῦμα τοῦ Ἁγίου εἶναι τὸ ὅτι σὲ ἕνα τόπο, στὸν ὁποῖο ἐπρόκειτο νὰ ἰδρῦσει μοναστήρι, ἀναψε σβησμένα κάρβουνα, χωρὶς νὰ ἔχει φωτιά. Ἀλλὰ καὶ τὸ προορατικὸ χάρισμα εἶχε λάβει ἀπὸ τὸν Θεὸ ὁ Ἅγιος. Ἔτσι προεῖπε τὴν καταστροφὴ πού θὰ γινόταν στὴν Ἀντιόχεια ἀπὸ μεγάλο σεισμό.

Ὁ Ὅσιος Θεοδόσιος ὑπῆρξε καὶ καθηγητὴς πολλῶν μοναχῶν στὴν ἀσκητικὴ ζωὴ. Δὲν ἄργησε ἔτσι πλησίον του νὰ σχηματισθεῖ κοινοβιακὴ ζωὴ πού τὸν εἶχε ὡς κέντρο καὶ ὀδηγό. Ὁ ὑπερβολικὸς ἀριθμὸς τῶν μοναχῶν πού συγκεντρώθηκαν κοντὰ του, τὸν ἔκανε νὰ σκεφθεῖ πού θὰ ἦταν προτιμότερο νὰ ἰδρῦσουν κοινοβιακὸ μοναστήρι. Μετὰ ἀπὸ προσευχὴ καὶ σκέψη ἐξέλεξαν ἐρημικὸ τόπο πέραν τῆς Νεκρᾶς Θαλάσσης, ἡ ὁποία ἀπέχει ἀπὸ τὰ Ἱεροσόλυμα ἀρκετὲς ὥρες. Ἐκεῖ τὸ μέγα πλῆθος τῆς ἀδελφότητος ἔκτισε σὲ λίγο χρόνο μονὴ μὲ ἐκκλησίαι καὶ νοσοκομεῖα, καθόσον ἡ φήμη τοῦ Ὁσίου Θεοδοσίου τοῦ Κοινοβιάρχου ἔφερε ἐκεῖ πλήθη πού ἐζητοῦσαν τὴ συμβουλή του, τὴν εὐλογία του ἢ τὴν ὑλικὴ του βοήθεια.

Ὁ Ὅσιος Θεοδόσιος, ἀφοῦ ἔφθασε σὲ βαθύτατο γῆρας, ἐκοιμήθηκε μὲ εἰρήνη. Ἡ σύναξή του ἐτελεῖτο στὸ σεπτὸ Ἀποστολεῖο τοῦ Ἁγίου Ἀποστόλου Πέτρου, πού ἦταν κοντὰ στὴν Ἁγία Σοφία.

* Ἀπὸ τὸν «Συναξαριστὴ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας» πού ἐκδίδει ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Κείμενα Θεοφ. Ἐπισκόπου Φαναρίου κ. Ἀγαθάγγελου.

ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ*

Του Ἀλεξάνδρου Μ. Σταυροπούλου,
Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Ἐρωτήματα ὡς πρὸς τὴ σύμπτωση θεωρίας καὶ συμπεριφορᾶς τῶν πιστῶν.

Τὴν ὀρθόδοξη Ἐκκλησία, ὅπως καὶ κάθε Ἐκκλησία ἄλλωστε, ἀπασχολεῖ ἡ σύζευξη θεωρίας καὶ πράξεως· ἡ ἀνταπόκριση τῆς καθημερινῆς ζωῆς στὶς ἐπιταγές τῆς ἐκκλησιαστικῆς διδασκαλίας· ἡ συνύπαρξη τῶν πιστεύω μὲ τὰ πραττόμενα. Φυσικό, λοιπόν, εἶναι νὰ θέτει ἐρωτήματα κατὰ πόσον ἡ θεολογία ποῦ ἔχει ἀναπτυχθεῖ στοὺς κόλπους τῆς περὶ Κυριακῆς ἔχει τύχει ἀποδοχῆς ἀπὸ τοὺς πιστοὺς καὶ πραγματοποιεῖται στὴ ζωὴ τους.

- Βιώνουν οἱ πιστοὶ τὴν Κυριακὴ ὡς ἡμέρα τῆς Ἀναστάσεως καὶ ξεκινοῦν τὴν ἑβδομάδα τους ἐνδυναμωμένοι ἀπὸ τὴ συμμετοχὴ τους στὴ Θ. Εὐχαριστία ὡς ἀναστημένοι Χριστιανοὶ ἀφοῦ ἔχουν πῖε το αἷμα τοῦ Κυρίου καὶ φάγει τὸ σῶμα του;

- Ἐχοντας κοινωνήσει μαζί Του καὶ ἔχοντας γίνει σύσσωμοι καὶ σύναιμοι μ' Αὐτόν, ἔχουν ἐπιτύχει τὴν ποθητὴ κοινωνία μαζί Του καὶ μὲ τοὺς ἀδελφούς τους;

- Ἐχοντας παρευρεθεῖ στὴν πραγμάτωση τῆς Βασιλείας στὴ Θ. Λειτουργία εἶναι ἔτοιμοι ν' ἀντινοβολήσουν στοὺς γύρω τους τὸ φῶς τῆς Βασιλείας;

* Εἰσήγηση στὸ πλαίσιο τῆς Ἐθνικῆς Συναντήσεως τῶν ἐκπροσώπων τῶν Ἰταλικῶν ἐπισκοπῶν γιὰ τὸν οἰκουμενισμό καὶ τὸν διάλογο, 26 μὲ 29 Σεπτεμβρίου 2004 στὸ Βαρί τῆς Ἰταλίας. Ἡ συνάντηση εἶχε τίτλο: *Ἡ Ἡμέρα τῆς Ἀναστάσεως. Ζωὴ γιὰ τὴν Ἐκκλησία καὶ εἰρήνη γιὰ τὸν κόσμο.* Ὁργανώθηκε ἀπὸ κοινού ἀπὸ τὴν Ἐπισκοπικὴ Ἐπιτροπὴ γιὰ τὸν Οἰκουμενισμό καὶ τὸν Διαθρησκειακὸ Διάλογο τῆς Ἰταλικῆς Ἱεραρχίας καὶ τὸ Ἰνστιτοῦτο τῆς Οἰκουμενικῆς-Πατερικῆς καὶ Ἑλληνικῆς-Βυζαντινῆς Θεολογίας τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς τοῦ Βαρί. Βλ. καὶ ἄρθρο μας στὸν «Ἐφημέριος» μηνὸς Φεβρουαρίου τοῦ 2004, σ. 19-20, 22 μὲ τίτλο: Τί σημαίνει ἡ Κυριακὴ;

- Ἐχοντας γευθεῖ τὴν ἐνότητα τῆς Τριαδικῆς Θεότητος μέσα στὴ Θ. Λειτουργία μποροῦν νὰ μαρτυρήσουν στὴ συνέχεια, στὴν κοινωνία, ἐκεῖ ὅπου ζοῦν καὶ ἐργάζονται, γι' αὐτὴν τὴν ἐνότητα;

Πολλὰ τὰ ἐρωτήματα ποῦ τίθενται ὡς πρὸς τὴ συμπεριφορὰ τῶν πιστῶν, ἀλλὰ καὶ ἄλλα πολλὰ ποῦ ἀφοροῦν στὶς ἐνέργειες τῆς ποιμαντοσύνης Ἐκκλησίας νὰ προετοιμάσει τοὺς Χριστιανοὺς νὰ βιώσουν τὸ βαθύτερο νόημα τῆς Κυριακῆς. Ἰδιαίτερα τώρα ποῦ τελευταῖες ἐρευνες ὅπως ἡ Εὐρωπαϊκὴ Κοινωνικὴ Ἔρευνα τοῦ 2003 καὶ ἡ ἐρευνα τοῦ Ἐθνικοῦ Κέντρου Κοινωνικῶν Ἐρευνῶν καὶ τοῦ Τμήματος Ἐπικοινωνίας καὶ ΜΜΕ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν ἔδειξαν ὅτι σὲ σχέση μὲ τὶς ὑπόλοιπες χώρες τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἑνώσεως ἀλλὰ καὶ μὲ προηγούμενα χρόνια στὴν Ἑλλάδα ἔχει αὐξηθεῖ σημαντικὰ τὸ ποσοστὸ τῶν Ἑλλήνων ποῦ ἐκκλησιάζονται τακτικά (βλ. «Καθημερινή» 11 Ἀπριλίου 2004, σ. 15 καὶ «Ἐφημέριος» Ἰανουάριος 2004, σ. 22· Ἰούλιος-Αὐγούστος 2004, σ. 25).

Τί κάνει ἡ Ἐκκλησία ὥστε οἱ Χριστιανοὶ ποῦ προσέρχονται κάθε Κυριακὴ στὴ Θ. Λειτουργία (19,5%) νὰ μποροῦν νὰ ζήσουν τὴν Ἡμέρα τοῦ Κυρίου, τὸ μυστήριον τῆς Ὁγδοῦς ἡμέρας;

Συναφές ὅμως εἶναι καὶ τὸ ἐρώτημα γιὰ τὸ τί κάνει ἡ Ἐκκλησία γιὰ ὅλους ἐκείνους ποῦ προσέρχονται λιγότερο συχνὰ (11,4%) ἢ μόνο στὶς μεγάλες γιορτές (30,1%) ἢ καὶ καθόλου (3,9%). Γιὰ τὸ τελευταῖο πολὺ μετράει ὡς πρότυπο ἡ στάση τοῦ Κυρίου ποῦ ἐγκαταλείπει τὰ 99 πρόβατα γιὰ νὰ ἀναζητήσει τὸ ἓνα, τὸ ἀπολωλός.

Ἄν, ὅμως, ἐνδιαφέρεται πραγματικὰ ὀφείλει νὰ ἀναζητήσει καὶ τοὺς λόγους τῆς μὴ προσελεύσεως, τοὺς ὑποκειμενικοὺς καὶ τοὺς ἀντικειμενικοὺς. Ὑποκειμενικοὺς ποῦ ἀφοροῦν στὸν καθένα μας καὶ τοὺς προβάλλουμε γιὰτὶ δὲν

προσερχόμαστε: ψυχολογικούς, οικογενειακούς, επαγγελματικούς· αντικειμενικούς που ή δομή της κοινωνίας και της οικονομίας και της σύγχρονης ζωής τους επιβάλλει και τους επικαλούμεθα ως δικαιολογία για την μη συμμετοχή μας.

Δέν αποκλείεται, πολλοί από τους λόγους που προβάλλονται να είναι προφάσεις, άλλοι, όμως, να ευσταθούν και να δικαιολογούν έν μέρει τον μη έκκλησιασμό. Θά ήταν, όμως, ενδιαφέρον ή Έκκλησία να εξετάσει επίσης τους λόγους εκείνους, ύποκειμενικούς ή και αντικειμενικούς, που θετικά μπορούν να συμβάλουν στην αύξηση του άληθους έκκλησιασμοῦ για να τους ενισχύσει και να τους προβάλλει.

Δέν θά μπορούσαμε ασφαλώς να δώσουμε άπαντήσεις σε όλα αυτά τα έρωτήματα. Οί έρευνες που αναφέραμε δέν προβαίνουν σε ποιτικές άπαντήσεις· παραθέτουν άριθμητικά δεδομένα τα όποια προσανατολίζουν μέν άλλα μās άφήνουν στην πείνα μας όσον άφορά σε πληρέστερες άπαντήσεις ως προς τους λόγους.

Μία πιλοτική έρευνα

και τα προσωρινά της άποτελέσματα

Σκεφθήκαμε, λοιπόν, και για τις άνάγκες αυτής της ανακοινώσεως - μαρτυρίας, να κάνουμε μία μικρή πιλοτική έρευνα μεταξύ προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών μας, που προέρχονται από διάφορα γεωγραφικά διαμερίσματα της Έλλάδος, ως προς τό νόημα της Κυριακής αναφορικά με τους ίδιους, την οικογένειά τους και τους άλλους, τους τρίτους, τις διάχυτες άπόψεις, δηλαδή γνωστών και φίλων που άπηχούν γνώμες της έλληνικής κοινωνίας.

Βασική διαπίστωση είναι ότι ό περισσότερος κόσμος προσδίδει και διαφοροτικό νόημα στην Κυριακή και μάλιστα σύμφωνα με τις άνάγκες του. Αισθάνεται την άνάγκη να απέχει από κάθε τι που του ρυθμίζει την ύπόλοιπη έβδομάδα και την κούρασή της. Η έβδομάδα είναι ύπερφορτωμένη από έργασίες για την έξασφάλιση των προς τό ζήν. Γι' αυτό ή Κυ-

ριακή τους δίνει την «εύκαιρία να ξεφύγουν από τους ρυθμούς της καθημερινότητας». "Αν τό κατορθώσουν, γιατί πολλοί έργάζονται και τις Κυριακές για να βελτιώσουν τα οικονομικά τους ή άπασχολούνται να κάνουν δουλειές που οί καθημερινές τους άσχολίες δέν τους τό επιτρέπουν μέσα στην έβδομάδα· να κάνουν, δηλαδή, ό,τι δέν πρόφθασαν τις άλλες ήμέρες (σπίτι, κήπο, αυτοκίνητο). Κι αν περισσέψει λίγος χρόνος, τότε τον άφιερώνουν σε έκδρομές, να βρεθούν μεταξύ τους, να συναντηθούν με φίλους. Να χαλαρώσουν, να ξεκουραστούν, να ψυχαγωγηθούν, να διασκεδάσουν και όχι να πάνε στην Έκκλησία.

Για κάτι τέτοιο φταίει ίσως ή ιεράρχηση των άναγκών· οί προτεραιότητες του σύγχρονου ανθρώπου δίνονται στη δουλειά, στα ύλικά πράγματα.

Οί φοιτητές μας κάνουν και αυτοί την ιεράρχησή τους· δίνουν τις προτεραιότητες της Κυριακής. Η Κυριακή με την Θ. Λειτουργία που προσφέρει είναι:

- εύκαιρία για έπαφή με τό Θεό αλλά και τους ανθρώπους·
- άφορμή για συγκέντρωση στο σπίτι με την οικογένεια·
- ήμέρα ξεκούρασης, άνάπαυσης από τις δουλειές της έβδομάδος (και ό Κύριος άναπαύθηκε τό εύλογημένο Σάββατο από των έργων αυτού). Άνάπαυση, όμως, όχι μόνο για τό σωμα αλλά και για την ψυχή·
- εύκαιρία για παιχνίδι και συνάντηση και συντροφιά με τους φίλους·
- ήμέρα άπόδρασης και εύκαιρία να βρούμε τον έαυτό μας χωρίς αυτό να σημαίνει και κλεισιμο στον έαυτό μας. Πολλοί φοιτητές έκφράζονται θετικά για τα άποτελέσματα της Κυριακής:
- Η Θ. Λειτουργία «μου δίνει δύναμη για να άνασυνταχθώ». Άλλη προσδιορίζει: «άπεριόριστη δύναμη». Έκτός από δύναμη με γεμίζει «έλπίδα και αίσιοδοξία για τη ζωή». Κάποια άλλη τή χαρακτηρίζει «περίεργη αίσθηση αίσιοδοξίας και ήρεμίας». Ένας άλλος ύπο-

στηρίζει ότι «παίρνουμε δύναμη για να συνεχίσουμε να ελπίζουμε, να καλυτερεύουμε σαν άνθρωποι». «Κάθε Κυριακή είναι μία νέα αρχή! Έφιαλτήριο μιᾶς νέας ἐξόδου πρὸς τὴ ζωή». «Μετὰ τὸν Ἐκκλησιασμό αὐτὴ ἡ ψυχικὴ καὶ σωματικὴ ἀνακοίνωση μᾶς συνοδεύει στὸ ὑπόλοιπο τῆς ἡμέρας ἀλλὰ καὶ τῆς ἐβδομάδος».

Δὲν συμβαίνει ὅμως τὸ ἴδιο μὲ ὅλους. Οἱ δυσκολίες προβάλλονται γιὰ νὰ δικαιολογήσουν τὴν ἀποχή.

• «Γιὰ μένα», λέει κάποιος, «σημαίνει “νίκη”, γιὰ κάποιον ἄλλον μπορεῖ νὰ σημαίνει “ξεκούραση” γιὰτὶ τὸ ἔχει ἀνάγκη». Μιὰ φοιτήτριά μας ὑποστηρίζει: «Ὅταν ἔχει κανεὶς στὸ νοῦ του καὶ τὴν καρδιά του τὸν Χριστὸ μπορεῖ νὰ ξεπεράσει ὁ,τιδήποτε φαίνεται ἀπροσπέλαστο καὶ δύσκολο καὶ ταυτόχρονα νὰ ζεῖ τὴν ἡμέρα τῆς Κυριακῆς σὲ ὅλο της τὸ βάθος καὶ νὰ μὴν τὴν βλέπει ἀπλῶς ὡς μία ἡμέρα ἀνάπαυσης καὶσχόλης». Ἡ ἴδια ὅμως διερωτᾶται γιὰ ἐκείνους τοὺς νέους πού ξενυχτοῦν ὡς τὸ πρῶτο καὶ δὲν πηγαίνουν στὴν Ἐκκλησία, στὸ ἂν βρέθηκε κάποιος στὴ ζωὴ τους νὰ τοὺς ἐξηγήσει τὸ λόγο αὐτῆς τῆς ἀναγκαιότητας. Μιὰ ἄλλη, φοιτήτριά μας κι αὐτὴ, ἀμφιβάλλει ὅτι θὰ ἐκκλησιαζόταν ἂν δὲν τῆς εἶχε ἐμφυσήσει τὴν καλὴ συνήθεια τοῦ Ἐκκλησιασμοῦ ἢ μητέρα πού τὴν προέτρεπε μὲ τὸν πατέρα της νὰ ἐκκλησιάζεται τακτικά.

Σημαντικὸ εἶναι νὰ ἔχει βρεθεῖ σ’ ἓνα περιβάλλον πού ἐμπνέει. Μιὰ ἄλλη ἀπαντᾷ: «Ἡ ἀγάπη μου γιὰ τὸν Ἐκκλησιασμό καὶ τὴ Θ. Λειτουργία ξεκίνησε ἀπὸ τὴ συμμετοχὴ μου σὲ πολλὲς διορθόδοξες Θ. Λειτουργίες, ὅπου ἔτυχε νὰ παρευρεθῶ. Αὐτὲς οἱ στιγμὲς χαρακτηκαν μέσα στὴ ψυχὴ μου, ὅπου ἄνθρωποι ἀπὸ τὰ πιὸ περίεργα μέρη τῆς γῆς συγκεντρώνονται μὲ τὴν ἰδιαίτερη φορεσιά τους, τὴν ἰδιαίτερη γλώσσα καὶ ψαλμωδία τους, νὰ γιορτάσουν τὴν κοινὴ τους ἀγάπη στὸν ἴδιο Θεό. Θαυμάζεις τὸ μεγαλεῖο τοῦ Θεοῦ πού δὲν στέκεται στοὺς τύπους τῆς λατρείας –ἢ καλύτερα εὐχαριστίας– ἀλλὰ στὴν οὐσία τους.

Καὶ μὲ τὸ μικρὸ μου μυαλὸ ἀναρωτιέμαι: “κάπως ἔτσι ἀγαπημένοι, διαφορετικοὶ καὶ μοναδικοὶ ὅλοι δὲ θὰ ζοῦν οἱ ἄνθρωποι στὸν Παράδεισο;”.

“Ὅλοι ὅμως δὲν αἰσθάνονται ἔτσι. Ἡ καὶ ἂν αἰσθάνονται τοὺς δυσκολεύει ἡ ἐπόμενη ἡμέρα. Ἐνας ἐκμυστηρεύεται: «Δυστυχῶς ἓνα μόνο εἶναι τὸ κακὸ τῆς Κυριακῆς... ὅτι ἡ ἐπόμενη μέρα πού ξημερώνει εἶναι ἡ Δευτέρα!». Ἄλλοι ὅμως ἐντοπίζουν διαφορετικὰ τὸ πλεον-ἐκτῆμα τῆς Κυριακῆς. Σὲ ἐρώτησή μου σὲ φίλο «Τί εἶναι γιὰ σένα ἡ Κυριακή;» ἀπάντησε: «Ἡ Κυριακὴ γιὰ μένα εἶναι τὸ “σύν” τοῦ Σαββάτου». Καὶ μοῦ ἐξήγησε τί σημαίνει αὐτὸ τὸ «σύν»: «ὅτι μπορῶ νὰ κάνω κάτι τὸ Σάββατο χωρὶς τὸ ἄγχος ὅτι αὔριο πρέπει νὰ πάω στὴ δουλειά. Εἶμαι ἐλεύθερος, ἄρα μπορῶ νὰ εὐχαριστηθῶ αὐτὸ πού θὰ κάνω τὸ Σάββατο». Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς εὐλογεῖ τὸ Θεὸ μᾶλλον μὴ συνειδητὰ πού βασιζόμενὴ σὲ θρησκευτικούς λόγους ἢ κοινωνία μὲ τὴν ἀργία τῆς Κυριακῆς τοῦ προσμετράει αὐτὸ τὸ «σύν».

Κάποιοι ἀπὸ ἐμᾶς θεωροῦμε τὴν Κυριακὴν ὡς ἡμέρα κατὰ τὴν ὁποία ἐκτελοῦμε τὰ θρησκευτικὰ μας καθήκοντα πρὸς τὸ Θεό, βιώνοντας τα ἴσως ὡς ἀγαρεῖες καὶ φοβούμενοι τίς κανονικὲς ἐπιπτώσεις καὶ ὄχι ὡς λαχτάρια νὰ συναντηθῶμε μὲ τὸν ζωντανὸ Θεὸ καὶ τοὺς ἀδελφούς μας.

“Ὅσον ἀφορᾷ ὅμως στοὺς ἄλλους εἶναι ἐνδεικτικὴ ἢ σχετικὴ ἀπάντηση ἐρωτηθείσης:

• «Σὲ καμία περίπτωση δὲν μπορῶ νὰ ξέρω, τὰ “τί, πῶς, γιατί” τῶν ἐπιλογῶν τῶν ἀνθρώπων πού ποτέ δὲν ἐκκλησιάζονται καὶ ποτέ δὲν πρέπει νὰ προσβάλω τὸ Θεὸ κρίνοντας κάποιον. Θὰ μοιάζω μὲ τὸ Φαρισαῖο πού εὐχαριστοῦσε τὸ Θεὸ γιὰτὶ δὲν ἦταν ὡς τοὺς ἄλλους, ἄθλιος, ὑποτίθεται, καὶ ἀσήμαντους ἀνθρώπους. Εὐχαριστῶ τὸ Θεὸ πού μοῦ δίνει τὴν χαρὰ νὰ συμμετέχω λιγάκι στὴ Βασιλεία Του καὶ νὰ ἐλπίζω πῶς καὶ οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι, μὲ τὸν δικὸν τους ἰδιαίτερο, προσωπικὸ καὶ μυστήριον τρόπο συμμετέχουν ἐπίσης».

ΣΧΕΔΙΑΣΜΑ ΚΑΤΗΧΗΣΕΩΣ ΓΙΑ ΕΝΗΛΙΚΟΥΣ

‘Ο άόρατος κόσμος – Β’ οί δαίμονες

«‘Ορατῶν τε πάντων καὶ ἀοράτων»

Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου

α) Τί εἶναι οἱ δαίμονες

Οἱ δαίμονες ἀνήκουν καὶ αὐτοὶ στὸν ἀόρατο κόσμον καὶ εἶναι ἐκπεσόντες ἄγγελοι. Στὴν Ἀγ. Γραφή συναντοῦμε πολλὰ ὀνόματα μὲ τὰ ὁποῖα σημαίνονται οἱ δαίμονες. Πονηρὰ πνεύματα, πνεύματα πλάνης, σατανᾶς, βεελζεβούλ, βελίαλ, διάβολος εἶναι τὰ συνηθέστερα ἀπὸ τὰ ὀνόματα αὐτά, μὲ τὰ ὁποῖα γίνεται γνωστὸς ὁ ἄρχων τοῦ σκοτοῦ, ὁ ἀνθρωποκτόνος καὶ βδελυρὸς δαίμων. Ἡ λέξη σατανᾶς σημαίνει τὸν ἀντικείμενο, αὐτὸν ποὺ ἐμποδίζει, ποὺ ἐχθρεύεται, ποὺ εἶναι ἀντίπαλος. Στὴν Καινὴ Διαθήκη ἀντὶ τοῦ ἐβραϊκοῦ ὀνόματος σατανᾶς, χρησιμοποιεῖται συχνότερα τὸ ἑλληνικὸ διάβολος, ποὺ σημαίνει αὐτὸν ποὺ βάζει διαβολές, ποὺ διαβάλλει κάποιον. Καὶ στὴν Παλ. Διαθήκη γίνεται λόγος γιὰ τὰ πονηρὰ πνεύματα καὶ σὲ ὅλες τὶς ἀρχαῖες θρησκείες ἀναγνωρίζεται ἡ ὑπαρξὴ τῶν δαιμόνων. Ὁ σατανᾶς κάνει σαφὴ τὴν ἐμφάνισή του στὸ βιβλίον τοῦ Ἰώβ, ὅπου καὶ γίνεται περιγραφὴ τῆς κακότητός του καὶ τῆς ἐξουσίας του ἐπάνω στὸν ἄνθρωπο. Σύμφωνα μὲ τὴ γνωστὴ διήγηση ὁ σατανᾶς ζήτησε τὴν ἄδεια τοῦ Θεοῦ νὰ ταλαιπωρήσῃ τὸν Ἰώβ. Καὶ ὁ Θεὸς τοῦ τὸ ἐπέτρεψε γιὰ νὰ φανεῖ ἡ πίστη τοῦ ἀνθρώπου αὐτοῦ καὶ ἡ εὐσέβειά του. Ἐδωσε στὸ σατανᾶ τὴν ἄδεια νὰ τὸν δοκιμάσῃ ὅσο θέλει, μόνο νὰ μὴ τὸν θανατώσῃ. Καὶ ὁ σατανᾶς παίρνοντας αὐτὴ τὴν ἄδεια, ποὺ ὁ ἴδιος ἐζήτησε, ἐπέφερε στὸν Ἰώβ καὶ στὴν οἰκογένειά του σωρεῖαν κακῶν καὶ δοκιμασιῶν καὶ ἀτυχημάτων, ἐμπρὸς στὰ ὁποῖα σταματᾶ ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου. Βέβαια ὁ Ἰώβ μὲ τὴν καρτερικότητά του ἀπέδειξε τὴν ἀληθινὴν του θεοσεβείαν, καὶ τὴν ἀντίστασή του στὶς μεθο-

δεῖες ποὺ μετέρχεται ὁ διάβολος, μὲ στόχο νὰ μᾶς κάνει νὰ πέσουμε στὶς παγίδες του. Μὲ ἓνα λόγο ἓνας ἀκήρυκτος πόλεμος ὑπάρχει ἀνάμεσα στὸν ἄνθρωπο καὶ στὸν διάβολο. Ὁ διάβολος εἶναι πανοῦργος, χρησιμοποιεῖ κάθε μέσο, μᾶς πολεμᾷ συνεχῶς μέχρις ὅτου μᾶς ἀναγκάσῃ σὲ πτώση. Ἀλλὰ καὶ τότε δὲν ἱκανοποιεῖται, συνεχίζει νὰ μᾶς ἐνσπείρει στὸ νοῦ τὰ ζιζάνια τῆς ἀπιστίας, νὰ μᾶς ἀπομακρύνῃ ἀπὸ τὸ Θεό, δὲν ἀνέχεται νὰ μᾶς δεῖ νὰ σωζόμεθα μέ-

Ὁ Πειρασμὸς τοῦ Χριστοῦ. Τοιχογραφία

νοντες κοντά στο Θεό. Με κάθε τρόπο επιδιώκει να μᾶς ἐξοντώσει. Στήν Κ. Διαθήκη εἶναι γραμμένο ὅτι ὁ διάβολος σάν λέοντα ὠρνούμενος περιπατεῖ ζητῶν τίνα καταπίη. Αὐτός ὁ ἀδυσώπητος ἐχθρός μας δέν στέκεται οὔτε γιά μία στιγμή, δέν συνθηκολογεῖ, δέν ὑποχωρεῖ. Ὀνομάζεται «πειραστής». καί σάν τέτοιος ἐμφανίσθηκε στήν Εὐα μέσα στόν ἐπίγειο παράδεισο καί μέ ὄπλο τὸ ψεῦδος ἐπεχείρησε καί ἐπέτυχε νὰ παρασύρει μέ τὸ μέρος του τὴν προμήτορά μας καί ἐν συνεχείᾳ τὸν προπάτορά μας Ἄδάμ.

β) Ὁ ἀόρατος πόλεμος

Ἄν θὰ θέλαμε νὰ μάθουμε περισσότερες λεπτομέρειες γιά τὸν διάβολο ἀκολουθώντας πάντα τὴν Ἁγ. Γραφή, θὰ μπορούσαμε νὰ ποῦμε ὅτι τὰ πονηρὰ πνεύμα-

τα ἐν γένει πολεμοῦν τοὺς ἀνθρώπους, ἀδιακρίτως ἐὰν ἀνήκουν εἰς τὸν Θεὸν ἢ ὄχι. Στὸν πόλεμο αὐτὸν χρησιμοποιοῦν ποικιλίαν τεχνασμάτων πὸν ὀνομάζονται «μεθοδεῖαι». Τέτοια τεχνάσματα εἶναι τὸ ψέμα, ἡ ἀπειλή, ἡ ὑποβολή τῆς ιδέας ὅτι δέν ὑπάρχει διάβολος, ἡ πρόσληψη αἰσθητοῦ σχήματος, ἡ ἀναβολή τῆς μετάνοιας, ἡ παρουσίαση ἐλκυστικῆς καὶ ἀνάξιας λόγου κάθε ἀμαρτίας πρὶν αὐτὴ τελεσθῆ καὶ ὕστερα ἡ ἐξόγκωσή της ὑπέμετρα μέ στόχο νὰ ρίψει στήν ἀπόγνωση τὸν ἀμαρτωλό, ἡ ἐντροπή τοῦ ἀμαρτωλοῦ νὰ ἐξομολογηθεῖ τίς ἀμαρτίες του στόν Πνευματικὸ κ.λπ. Μὲ αὐτὲς τίς μεθόδους καί μέ ἄλλες πολλές πὸν μᾶς ἔχουν διασώσει τὰ ἀσκητικὰ βιβλία τῶν μεγάλων πατέρων καὶ νηστευτῶν, προσπαθεῖ ὁ διάβολος νὰ ματαιώσει τὸ ἀπολυτρωτικὸ ἔργο τοῦ Χριστοῦ, παρασύροντας στήν ἀμαρτία τὸν ἄνθρωπο. Ἡ δύναμη τοῦ διαβόλου εἶναι μεγάλη, ἀλλὰ τίποτε δέν μπορεῖ νὰ κατορθώσει ἂν δέν θελήσει ὁ ἄνθρωπος. Μπορεῖ μὲν νὰ μετέρχεται πάμπολλα μέσα γιά νὰ πείσει τὸν ἄνθρωπο νὰ ἀμαρτήσῃ, ἀλλὰ τὸν τελικὸ λόγο τὸν ἔχει ὁ ἄνθρωπος. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ ἅγιος Κοσμάς ὁ Αἰτωλὸς ἔλεγε: «Χριστὸς καὶ ψυχὴ σᾶς χρειάζονται. Αὐτὰ τὰ δύο ἂν δέν τὰ δώσετε μέ τὴ θέλησή σας κανεὶς δέν μπορεῖ νὰ σᾶς τὰ πάρῃ». Καὶ αὐτὸ εἶναι ἀλήθεια. Ἐπομένως, ἡ τελικὴ εὐθύνη εἶναι στόν ἄνθρωπο. Ὅπως ἐπιβεβαιεῖται ἐκεῖνος πὸν ἀντέχει στοὺς πειρασμούς, ἔτσι ἐπιτιμᾶται ἐκεῖνος πὸν ὑποκύπτει. Ὁ Κύριός μας ὡστόσο, ἐπειδὴ ἐγνώριζε τὴ δύναμη τοῦ σατανᾶ, ἀλλὰ καὶ τὴ δική μας ἀδυναμία, μᾶς ἐδίδαξε νὰ προσευχόμεσθε στόν οὐράνιο πατέρα καὶ νὰ τοῦ ζητοῦμεν «καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν ἀλλὰ ρῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ». Αὐτὸ σημαίνει ὅτι δέν πρέπει νὰ ξεθαρρεύουμε μέ τὴ δύναμή μας καὶ ἀδιακρίτα καὶ ἄφοβα νὰ μπλέκουμε μέ τοὺς πειρασμούς ἔχοντας τάχα πεποιθήσι στὶς δυνάμεις μας καὶ στό ὅτι ἐμεῖς δῆθεν

Ι. Μ. Διονυσίου Ἁγίου Ὁρους.

δέν κινδυνεύουμε νὰ παρασυρθοῦμε. Ἄλλὰ σημαίνει ἀκόμη ὅτι ζητοῦμε ἀπὸ τὸν Θεὸ Πατέρα νὰ μὴν ἐπιτρέψει στὸν διάβολο νὰ μᾶς πειράσει, περισσότερο ἀπὸ ὅσο μποροῦμε νὰ ἀνθῆξουμε. Τελικὰ ἀνώτερος τοῦ σατανᾶ εἶναι μόνο ὁ Θεός, ὁ Κύριός μας. Ὁ δὲ Κύριός μας ἔδωσε στοὺς ἁγίους Ἀποστόλους Του τὴ δική Του ἐξουσία. Τὸ λέγει φανερὰ στὸ Ματ. ι' 1: «ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν κατὰ πνευμάτων ἀκαθάρτων». Αὐτὴ τὴν ἐξουσία οἱ ἅγιοι Ἀπόστολοι τὴν μετεβίβασαν στοὺς διαδόχους των τοὺς Ἐπισκόπους καὶ ἱερεῖς. Καὶ παραμένει ἔκτοτε μέσα στὴν Ἐκκλησία γιὰ νὰ χρησιμοποιεῖται ἀπὸ τοὺς πιστοὺς καὶ νὰ ἐκδιώκει τὰ δαιμόνια ποὺ τυραννοῦν ψυχές ἐνίοτε δὲ καὶ σώματα.

γ) Τὰ τεχνάσματα τοῦ διαβόλου.

Ὅσο καὶ ἂν ὑπάρχουν ἄνθρωποι ἀπληροφόρητοι ποὺ παίζουν τὸ παιχνίδι τοῦ διαβόλου, μὲ τὸ νὰ πιστεύουν ὅτι διάβολος δὲν ὑπάρχει, ὁ διάβολος, σὲ πείσμα ὄλων αὐτῶν, κάνει τὴν φοβερὴ ἐμφάνισή του καὶ σὲ σώματα δυστυχῶν ἀνθρώπων, ποὺ λέγονται δαιμονισμένοι. Δὲν πρόκειται βέβαια περὶ ψυχοπαθῶν, ὅπως θέλουν ἴσως νὰ μᾶς ποῦν μερικοί. Πρόκειται γιὰ ἀνθρώπους ποὺ τοὺς ἐξουσιάζει τὸ πονηρὸ πνεῦμα καὶ τοὺς δίδει ὑπερβολικὲς δυνατότητες νὰ μιλοῦν ἀκατάπανστα, νὰ λαλοῦν ξένες γλώσσες ποὺ δὲν ἔχουν ποτέ τους διδαχθεῖ, νὰ προλέγουν ὠρισμένα πράγματα, νὰ φανερώσουν μυστικά κ.λπ. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ εἶναι ὑποχέριοι τοῦ σατανᾶ, ποὺ ἔχει ἐγκατασταθεῖ μέσα τους. Δὲν μιλοῦν αὐτοί, ἀλλὰ μὲ τὸ στόμα τους ὁμιλεῖ τὸ πονηρὸ πνεῦμα. Ἡ ἁγία Ἐκκλησία παραδέχεται τὶς κακές καὶ πονηρὲς ἐπιρροές στὸν ἄνθρωπο τῶν κακῶν πνευμάτων, παραδέχεται τὰ μάγια καὶ ὅλα τὰ τεχνάσματα τοῦ διαβόλου, καὶ γι' αὐτὸ ἔχει προσευχές, ἐξορκισμοὺς καὶ ἄλλες ἱερὲς ἀκολουθίες τὶς ὁποῖες χρησιμοποιοῦν οἱ ἱερεῖς γιὰ νὰ ἀπαλλάξουν τὰ πλάσματα τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὸ φοβερὸ δαιμό-

νιο. Γι' αὐτὸ κάνουν μεγάλο ἀμάρτημα οἱ ἄνθρωποι ποὺ πολεμοῦνται ἀπὸ τὸν διάβολο καὶ σπεύδουν νὰ ἐφαρμόσουν τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου γιὰ νὰ σωθοῦν, ἀντὶ νὰ τρέξουν στὴν Ἐκκλησία καὶ νὰ συμβουλευθοῦν τὸν ἱερέα πῶς πρέπει νὰ ἐνεργήσουν. Ὁ Κύριός μας μᾶς ἐδίδαξε πῶς οἱ δαίμονες πολεμοῦνται μὲ τὴν προσευχὴ καὶ μὲ τὴ νηστεία. Τὰ ἀσκητικὰ βιβλία εἶναι γεμάτα ἀπὸ διηγήσεις περιστατικῶν πολέμων καὶ μαχῶν τῶν ἀνθρώπων τοῦ Θεοῦ μὲ τὰ πονηρὰ πνεύματα, ὥστε νὰ μὴ μένει καμμιὰ ἀμφιβολία ὅτι ὁ πόλεμος αὐτὸς εἶναι ὑπαρκτός, ἀδυσώπητος ἀλλὰ καὶ κρίσιμος, γιὰτὶ ἀπὸ τὴν ἐκβασή του ἐξαρτᾶται τὸ αἰῶνιο μέλλον τοῦ ἀνθρώπου.

δ) Ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου

Σύμφωνα μὲ τὴ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας μας ὁ κόσμος ὅλος σατανοκρατεῖται. Διὰ τῆς ἁμαρτίας ποὺ εἶναι φαινόμενο καθολικὸν μέσα στὴν ἱστορία τοῦ κόσμου ὁ σατανᾶς ἔχει γίνεῖ «ἀρχὸν τοῦ κόσμου τούτου». Εἶναι «ὁ Θεὸς τοῦ αἰῶνος τούτου» (Β' Κορ. δ' 4). Ἡ κατάσταση αὐτὴ θὰ διαρκέσει μέχρι τὴν Β' Παρουσία, ὅταν ὁ Χριστὸς θὰ παραδώσει ὅλη τὴν ἐξουσία στὸν Θεὸν Πατέρα. Μέχρι τότε θὰ συνεχίζεται ὁ πόλεμος ποὺ ἀναφέραμε καὶ οἱ ἄνθρωποι τοῦ Θεοῦ θὰ πολεμῶνται μὲ λύσσα, ἐνίοτε δὲ θὰ νικῶνται καὶ θὰ ὑποφέρουν. Θὰ ἔλθει μάλιστα καὶ ἡ ἐποχὴ τοῦ Ἄντιχρίστου, ὅποταν ἡ ἐξουσία τοῦ σατανᾶ νὰ φθάσει στὸ κατακόρυφο ὕψος τῆς, θὰ ἐπισκιάσει κάθε ἄλλη δύναμη. Αὐτὸ ὅμως δὲν θὰ διαρκέσει πολὺ. Οἱ θλίψεις τῶν δικαίων θὰ λάβουν τέρμα. Καὶ ὁ Θεὸς θὰ κυριαρχήσει τελικὰ καὶ ὀριστικά, ἀπωθώντας τὸν διάβολο καὶ τοὺς δικούς του στὴν αἰῶνια κόλαση, δηλ. στὸν Ἄδη. Ὁ Ἄδης θὰ εἶναι μιὰ κατάσταση ἁμαρτίας μὲ τὴ σατανικὴ παρουσία καὶ τὴ θεϊκὴ ἀπουσία. Περὶπου ὅπως τώρα στὴ γῆ ποὺ βασιλεύει ὁ διάβολος. Ὁ Χριστὸς ὅμως εἶναι ὁ αἰῶνιος Νικητὴς καὶ Θριαμβευτὴς.

Η ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΗ ΔΙΑΚΟΝΙΑ ΤΩΝ ΙΕΡΕΩΝ ΣΤΑ ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ ΤΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Του Ἀρχιμ. κ. Νεκτ. Μηλιώνη
Ἐφημ. Νοσοκομείου «Ἅγιος Σάββας»

Ἀπό τὴν ἐπίσκεψή τοῦ Μακαριωτάτου
στὰ νοσοκομεία τὰ Χριστούγεννα

Πρῶτος ὁ Χριστιανισμὸς διὰ τοῦ Μεγάλου Βασιλείου ἀνέπτυξε τὴν ἰδέα ἰδρύσεως Νοσοκομείων τὸ 372 μ.Χ. ὑπὸ τὴν μορφή Φιλανθρωπικοῦ ἰδρύματος Κοινωνικῆς Προνοίας. Τὰ ἰδρύματα αὐτὰ ὀνομάσθησαν πτωχοκομεία. Στὴν Λυὼν τῆς Γαλλίας ἰδρύθηκε τὸ πρῶτο Νοσοκομεῖον τὸ 542 μ.Χ. Κατὰ τοὺς Βυζαντινοὺς χρόνους ὁ Ἀλέξιος Α' Κομνηνὸς ἱδρύσε Ὀρφανοτροφεῖο, στὸ ὁποῖον περιεθάλποντο δέκα χιλιάδες ἀνέστια ἄτομα. Ἀπὸ τὸν 12ο αἰῶνα τὰ Νοσοκομεία ἐπληθύνθησαν στὴν Εὐρώπη καὶ διηρθύνοντο ὅλα ἀπὸ ἱερεῖς καὶ μοναχοὺς.

Μετὰ τὴν Ἑλληνικὴ Ἐπανάσταση τοῦ 1821 καὶ κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ὀθωνος ἰδρύθηκε καὶ τὸ πρῶτο Νοσοκομεῖο, τὸ Πολιτικὸν ἢ Δημοτικὸν κ.ἄ. Ἡ ἰδρυση καὶ ἡ ὑπαρξὴ Νοσοκομείων σὲ μιὰ χώρα ἀποτελεῖ τὸ μέτρο κρίσεως τοῦ ἐπιπέδου τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τὴν εὐγενεστέρα καὶ ἐξόχως εὐεργετικὴ ἐκδήλωση Κοινωνικῆς Ἀλληλεγγύης.

1. Πρώτη περίοδος

Ἡ ποιμαντικὴ φροντίδα τῆς Ἐκκλησίας στὰ Νοσοκομεία ὑπῆρχε ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς ἰδρύσεώς τους. Τὸ ἐνδιαφέρον τῶν εὐσεβῶν Ἀδελφῶν Νοσοκόμων γιὰ τὶς πνευματικὲς

ἀνάγκες τῶν ἀσθενῶν δημιούργησε καὶ τὴν ἀνάγκη τοποθετήσεως Ἱερέων μὲ ἀγάπη καὶ ἀφοσίωση στὴν ἱεραποστολή. Πρῶτος ὁ ἀείμνηστος Ἀρχιμ. Σεραφεῖμ Παπακώστας κατενόησε τὴν ἀνάγκη αὐτὴ καὶ ἀνέθεσε στὸν μακαριστὸν Ἀρχιμ. Πολύκαρπο Ἀνδρόνη τὴν κατάρτιση νέων κληρικῶν γιὰ τὴν διακονία αὐτὴν. Πρωτοπόρος στὴν ποιμαντικὴ διακονία τῶν Ἀσθενῶν ὑπῆρξε ὁ ἀοίδιμος Καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Ἱερώνυμος Κοτσώνης, Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος (1904-1988).

Τὸ 1941 ὁ Ἀρχιμ. Ἱερώνυμος Κοτσώνης τοποθετήθηκε Ἐφημέριος τοῦ θεραπευτηρίου «Ὁ Εὐαγγελισμὸς». Ἡ Διακονία του ἄφησε ἐποχὴ στὸ θεραπευτήριον. Διότι ἡ Ποιμαντικὴ Δράση του ἦταν μιὰ ἀδιάκοπος προσφορὰ καὶ ἄσκηση τῆς ἀγάπης. Ἐσκυψε στὸ κρεβάτι τῶν ἀρρώστων γιὰ νὰ δώσει βάλσαμο παρηγορίας καὶ ἐλπίδος, ἀλλὰ καὶ συμπαραστάθηκε στὰς ἡρωίδας Ἀδελφὰς Νοσοκόμους τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, πὺ ἀσκοῦσαν τὸ λειτούργημα μὲ ἀγάπη καὶ αὐτοθυσία. Ἐπειδὴ ὁμως δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀναφέρω καὶ νὰ ἀναλύσω τὸ ποιμαντικὸ ἔργο ὅλων τῶν Ἱερέων τῶν Νοσοκομείων τῆς ἐποχῆς αὐτῆς, γιὰ τοῦτο

σκέφθηκα να αναφέρω τὸ ἔργο ἑνὸς μόνου, πὺ εἶναι ἀντιπροσωπευτικὸς τύπος ὄλων τῶν ἄλλων ἱερέων τῆς ἐποχῆς του, τοῦ αἰοδίδιμου Ἀρχιμ. Γεωργίου Κουτῆ, πρῶτου Ἐφημερίου τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἀντικαρκινικοῦ Ἰνστιτούτου-Νοσοκομείου «Ὁ Ἅγιος Σάββας» 1948-1969.

Διακρίθηκε ὁ Ἀρχιμ. Γεώργιος Κουτῆς γιὰ τὸ προοδευτικὸ γιὰ τὴν ἐποχὴ του καὶ ἔξοχο ποιμαντικὸ του ἔργο. Μὲ τὴν ἀγία καὶ ἱεραποστολικὴ ζωὴ του, μὲ τὴν θαυμασία λειτουργικὴ, κηρυκτικὴ καὶ πνευματικὴ δράση του, ἐπέδρασε στὶς ψυχὲς ὄλων ὅσοι τὸν εἶχαν γνωρίσει. Τὸ θαυμαστὸ παράδειγμά του μὲ ἐβοήθησε νὰ ἀγαπῶ καὶ νὰ διακονῶ τὸν ἄρρωστο ἀδελφό.

Τέσσερα εἶναι τὰ γνωρίσματα τῆς ποιμαντικῆς του δράσεως:

1. Ἡ ἀγία βιοτὴ του, πὺ ἔλαμπε κατὰ τὴν τέλεση τῆς Θείας Λειτουργίας. Ὁ Ἀρχιμ. Γεώργιος μὲ τὴν ἐνάρετη ζωὴ του ἔδειξε τὴ μεγάλη ἀποστολὴ τοῦ Ποιμένου. Ὁ Ποιμὴν καλεῖται νὰ φωτίσει καὶ νὰ ἀγιάσει πολλὲς ψυχὲς. Πρέπει ὅμως νὰ κατασταεῖ πρῶτα ὁ ἴδιος ἅγιος καὶ φωτεινός. Αὐτὸ συνέβαινε καὶ μὲ τὸν αἰοίδιμο πατέρα κατὰ τὴν τέλεση τῆς Θ. Λειτουργίας. Διότι ἦταν ἀδύνατον ὁ πιστὸς πὺ συμμετεῖχε νὰ ἔμεινε ἀσυγκίνητος καὶ ἀδιάφορος.

2. Ἡ θερμὴ πίστη του πρὸς τὸν Θεὸ καὶ ἡ ἀγάπη του πρὸς τὸν ἄρρωστο. Ἡ πίστη του ἦταν μεγάλη καὶ θερμὴ, γιὰ τοῦτο καὶ μπόρεσε νὰ ἀντιπαλαίσει μὲ τὴν ἐπάρατη ἀσθένεια. Πολλοὶ ἀσθενεῖς χωρὶς ἐλπίδα ἰάσεως, μετὰ τὴν Ἰ. Ἐξομολόγησιν καὶ τὴν Θ. Εὐχαριστία εὗρον καὶ τὴν ἴαση τοῦ σώματος πρὸς μεγάλη κατάπληξη τῶν ἱατρῶν τοῦ Νοσοκομείου, πὺ ἐκδήλωναν μεγάλη ἀγάπη καὶ σεβασμὸ πρὸς τὸ πρόσωπό του.

Ἡ ἀγάπη γιὰ τὸν πατέρα Γεώργιον σῆμαινε θυσία καὶ προσφορά. Διακόνησε μέχρι τέλους, ἀκόμη καὶ ἐπὶ τῆς κλίνης τοῦ πόνου, τοὺς ἀσθενεῖς καὶ τὸ προσωπικό. Γιὰ τοῦτο καὶ ὄλοι τὸν ἔνωσαν ὡς φιλόστοργο πατέρα τους. Ἄθεοι καὶ ἀμαρτωλοί, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ αἱρετικοὶ μόλις τοὺς ἐπισκε-

πτόταν μετέβαλαν γνώμη καὶ μετὰ χαρᾶς ἐδέχοντο τὴν Ἰ. Ἐξομολόγηση καὶ τὴν Θ. Εὐχαριστίαν.

3. Ποιμαντικὴ διακονία τοῦ Προσωπικοῦ τοῦ Νοσοκομείου. Μὲ τὶς ὀμιλίες του πρὸς τὸ προσωπικὸν καὶ ἰδιαίτερος πρὸς τὸ Νοσηλευτικὸ, ἀλλὰ καὶ ὡς πνευματικὸς πατέρας μὲ τὸ ἅγιο παράδειγμά του, ἔγινε διδάσκαλος αὐτῶν, ὡστε μὲ ἠρωισμόν καὶ αὐταπάρνηση νὰ προσφέρουν τὶς ὑπηρεσίες τους πρὸς τοὺς πάσχοντες ἀδελφούς.

4. Φιλανθρωπικὴ καὶ Κοινωνικὴ δράση. Ἡ φιλανθρωπικὴ καὶ κοινωνικὴ δράση του ἦταν μεγάλη καὶ πολὺπλευρῆ. Μεγάλα χρηματικὰ βοηθήματα ἐδίδοντο στοὺς ἀπόρους καὶ τὶς οἰκογένειές τους. Ἐνδιαφερόταν γιὰ τὴν καθημερινὴ διατροφή οἰκογενειῶν στρατευθέντων, ἀνέργων, πολυτέκνων καὶ δυστυχούντων ἀτόμων ἀπὸ φαγητὰ πὺ περισσεύουν καὶ ἦσαν καθαρὰ. Μεγάλον ἦταν τὸ ἐνδιαφέρον του γιὰ τοὺς συνοδοὺς τῶν ἀσθενῶν καὶ γιὰ τὰς χήρας καὶ τὰ ὄρφανὰ.

Ἰδοῦ, λοιπόν, μία σύντομη περιγραφὴ τοῦ τρόπου ποιμαντικῆς διακονίας τοῦ αἰμυνήστου πατρὸς Γεωργίου Κουτῆ. Εἶχε πρωτόγνωρη ἀγάπη γιὰ τὸν ἄρρωστο ἀδελφό. Ἡ ὑπομονὴ του καὶ ἡ καρτερία κατὰ τὴν ἀντιμετώπιση τῆς ἀσθενείας του, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀγία καὶ μαρτυρικὴ τελευτὴ του ὑπῆρξε καὶ ἡ κορυφαία διδαχὴ του. Λαμπάδα πὺ φωτιζε καὶ θέρμαινε μέχρι τέλους. Μὲ τὸν ἴδιο περίπου τρόπο διακονοῦσαν ὄλοι οἱ Ἐφημέριοι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης. Μνημονεύω εὐγνωμόνως τὰ ὀνόματά τους:

1. Ἀρχιμ. *Ζαχαρίας Λιανᾶς*, Ἐφημέριος Ἑλληνικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ. Ἐνάρετος Κληρικὸς καὶ ταπεινόφρων, Γραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ Διεύθυνσης Ἐκκλησιαστικῶν Σχολῶν καὶ τῆς Ριζαρείου. Ἀπεβίωσε τὸ 1952.

2. Ἀρχιμ. *Προκόπιος Μελίσης*, Ἐφημέριος θεραπευτηρίου «Ὁ Εὐαγγελισμὸς» καὶ τοῦ Νοσοκομείου Παίδων «Ἀγλαΐα Κυριακοῦ». Ὑπῆρξε καλὸς πνευματικὸς καὶ ὑπέροχος λειτουργός. Ἀπεβίωσε τὸ 1966.

3. Πρωτοπρεβ. *Ἀναστάσιος Δραπανιώτης*, Ἐφημέριος τοῦ Λαϊκοῦ Νοσοκομείου Ἀθηνῶν. Ἦταν πολύτεκνος, ὑπῆρξε ἐξαίρετος πνευματικός καὶ πνευματικός πολλῶν ἐπωνύμων τῶν Ἀθηνῶν.

4. Ἀρχιμ. *Ἡλίας Τσακογιάννης*, Ἐφημέριος του θεραπευτηρίου «Ὁ Εὐαγγελισμός» 1952-1967. Ἀνέπτυξε ἀξιόλογο ποιμαντικὸ ἔργο, ὥστε νὰ φέρει εἰς τὴν μνήμην τὴν ἐποχὴν, πού ἄφησε ὁ μακαριστὸς Ἱερώνυμος.

5. Οἱ Ἀρχιμ. *Ἐλπίδιος Χασάπης* καὶ *Καλλίνικος Λασκαρίδης*, Ἐφημέριοι τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ, τῶν Νοσοκομείων Ἀμπελοκῆπων καὶ Βούλας. Διεκρίθησαν ὡς πνευματικοὶ μὲ πλούσιο ποιμαντικὸ ἔργο.

6. Ἀρχιμ. *Εὐσέβιος Γιαννακάκης*, Ἐφημέριος Ἱπποκρατείου Νοσοκομείου Ἀθηνῶν. Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του ἐκτίσθη ὁ Ἱ. Ναὸς Ἁγίου Εὐαγγελιστοῦ Λουκᾶ Ἱπποκρατείου Νοσοκομείου.

7. Ἀρχιμ. *Πορφύριος Μπαϊρακτάρης*, Ἐφημέριος Πολυκλινικῆς Ἀθηνῶν. Ὑπῆρξε σπουδαῖος πνευματικός, ἠγαπήθη ἀπὸ τὸν λαὸν διὰ τὴν ἀγίαν ζωὴν.

8. Ἀρχιμ. *Εὐμένιος Σαριδάκης*, Ἐφημέριος Νοσοκομείου Λοιμωδῶν Νόσων.

2. Περίοδος ποιμαντικῆς διακονίας ἀπὸ τὸ 1970 μέχρι τὸ 1998

Ἡ μεγάλη ποιμαντικὴ περίοδος τῶν Ἱερέων στὰ Νοσοκομεῖα τῶν Ἀθηνῶν ἀρχίζει μετὰ τὸ 1970 νὰ περιορίζεται. Ἡ γενεὰ τῆς προηγούμενης περιόδου ἀρχίζει νὰ φεύγει ἀπὸ τὴν ὑπηρεσία, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν παροῦσα ζωὴ. Ἐνα πνεῦμα ὑλιστικὸ καὶ ἀντιχριστιανικὸ κυριαρχεῖ κατὰ τὰς δεκαετίαι τοῦ 1970 καὶ 1980. Ἡ εὐσέβεια καὶ ἡ Ἱεραποστολὴ δὲν ὑπολογίζονται πλέον. Μετὰ τὴν ὑπαγωγὴ ὅλων τῶν παραδοσιακῶν Νοσοκομείων στὸ Ἐθνικὸ Σύστημα Ὑγείας καὶ τῆς κρατικοποιήσεως αὐτῶν, τὰ Ἱερά Παρακλήσια ἀκολουθοῦν τὸ νέο Δημόσιο Νομικὸ Πρόσωπο καὶ οἱ συνθηκῆς διακονίας τῶν Ἱερέων γίνονται πλέ-

ον δυσμενεῖς. Πολλοὶ Ἐφημέριοι ἐπιστρέφουν στὶς Ἑνορίες τους. Αἱ χριστιανὲς Νοσηλεύτριες πού ἦσαν καὶ τὰ βασικὰ στελέχη τῆς ποιμαντικῆς τους διακονίας ἀπομακρύνονται ἀπὸ τὰ δημόσια Νοσοκομεῖα. Οἱ Ἐφημέριοι πού τοποθετοῦνται στὰ Νοσοκομεῖα εἶναι συνταξιῶχοι ἀπὸ τὴν Ἐπαρχία καὶ περιορίζουν τὴν ποιμαντικὴ διακονία τους στὴν τέλεση τῆς Θ. Λειτουργίας καὶ τὴν Θ. Εὐχαριστίαν στοὺς βαρῶν ἀσθενεῖς.

3. Περίοδος ἀπὸ τὸ 1998 μέχρι σήμερα, περίοδος ἀνανεώσεως

Μετὰ τὴν ἀνοδὸν τὸ 1998 τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ Πάσης Ἑλλάδος κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ στὸν Ἀρχιεπισκοπικὸ θρόνον τῶν Ἀθηνῶν, ἡ κατάστασι στὰ Νοσοκομεῖα τῶν Ἀθηνῶν παρουσιάζει ἀλλαγὴ. Ἀρχίζουν προσπάθειαι ἀνανεώσεως τῆς Ποιμαντικῆς Διακονίας. Ὁ ἴδιος πλέον ὁ Σεπτὸς Προκαθήμενος γιὰ πρώτη φορὰ ἀναλαμβάνει τὴν ἀνανέωση τῆς δράσεως τῶν Ἱερέων στὰ Νοσηλευτικὰ Ἰδρύματα.

Ἀπὸ τὶς πρώτες ἡμέρες ὁ Μακαριώτατος ἄρχισε τὶς ἐπισκέψεις του στὰ Νοσοκομεῖα. Ὅμιλεῖ πρὸς τὸ Προσωπικὸ τῶν Νοσοκομείων, ἐπισκέπτεται τοὺς ἀσθενεῖς, διόρισε ὑπεύθυνο Κληρικὸ γιὰ τὴν ἐπιμόρφωση τῶν Ἱερέων, ἔστειλε ἐπιστολὲς πρὸς τὶς Διοικήσεις γιὰ τὴν μισθοδοσία ψαλτῶν καὶ νεωκόρων, διόρισε ὑπεύθυνο Ἐφημέριο διὰ τὸν ἐθελοντισμὸ στὰ Νοσοκομεῖα. Διοργάνωσε ἡμερίδες γιὰ τὴν ἐπιμόρφωση ὅλων τῶν Ἐφημερίων τῆς χώρας πού διακονοῦν στὰ Νοσοκομεῖα. Τοποθέτησε νέους Ἐφημερίους στὰ περισσότερα Νοσοκομεῖα.

Ἡ μέχρι τώρα Ποιμαντορία τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου, χωρὶς ὑπερβολή, ἔφερε μία ωραία ἀλλαγὴ. Ἐμεῖς πλέον οἱ Κληρικοὶ πρέπει νὰ ἀξιοποιήσομε αὐτὴ τὴν εὐκαιρία μὲ τὴν ποιμαντικὴ δράση καὶ τὴν Ἱεραποστολή. Ὡστε μὲ τὴν εὐλογία τοῦ ἐν Τριάδι Θεοῦ νὰ ἔχομε πλουσία αὐξηση τοῦ ἀμνητοῦ. Ἀμήν.

Τιμητική έκδήλωση από τὸ Δῆμο Ἀθηναίων γιὰ τὴν προσφορά τῆς Ἱ. Μ. Πετράκη

«Τόσον προσωπικῶς, ὅσο καὶ ἐκ μέρους τῶν Ἀδελφῶν μου τῆς Ἱ. Μονῆς Ἀσωμάτων Πετράκη θερμές ἐκφράζω εὐχαριστίες καὶ εὐγνώμονα αἰσθήματα πρὸς τὴν Ἐρίτιμο κυρία Ντόρα Μπακογιάννη, τῆ ρέκτη Δήμαρχο Ἀθηναίων, καὶ πρὸς τὸ Δημοτικὸ Συμβούλιο τοῦ πρώτου Δήμου τῆς Πατρίδος μας, γιὰ τὴν τιμὴ πού προσγίγνεται ἀπόψε στὴν Ἱερά μας Μονή, μέ τὴν ἀπονομὴ τοῦ Μεταλλίου τῆς Πόλεως.

Αἰσθανόμαστε ὅλοι μας χαρὰ ἰδιαίτερη, γιὰ τὴν Ἁ. Μοναστήρι μας Ἀρχή, ἐκφράζοντας τὰ αἰσθήματα τῶν συμπατριωτῶν μας, προέβη σ' αὐτὴ τὴν ἐξαιρετικὴ τιμὴ πρὸς τὸ ἱστορικὸ μοναστήρι μας, ἀλλὰ καὶ γίνεται ἀφορμὴ νὰ θυμηθοῦμε ὅλοι μας τί προσέφεραν τὰ μοναστήρια μας στοὺς συνανθρώπους μας καὶ στὸ Γένος μας ἀπὸ τὴν καταβολὴ τους ὡς τὶς μέρες μας, προσφορά λατρευτικὴ, πνευματικὴ, φιλανθρωπικὴ, κοινωνικὴ, παιδευτικὴ, ἔθνικη.

Μπορεῖ κύρια ἀποστολὴ ἡμῶν τῶν μοναχῶν νὰ εἶναι, ὅπως λέει ἓνας μεγάλος ἀσκητῆς, «ἡ τῆς ψυχῆς σωτηρία», νὰ εἴμαστε «νεκροὶ γιὰ τὸν κόσμον» καὶ νὰ ζοῦμε ἀφιερωμένοι στὸν Θεό, χρέος μας εἶναι, ὅμως, καὶ ἡ προσφορά πρὸς τὸν πλησίον, ἀφοῦ πιστεύουμε στὸ μοναχικὸ ἐκεῖνο ἀπόφθεγμα: «Ὁ θεμέλιος λίθος τῆς σωτηρίας τοῦ μοναχοῦ εἶναι ὁ πλησίον». Καὶ τοῦ στόχου αὐτοῦ δὲν ἀστόχησαν κατὰ κανόνα οἱ μοναχοὶ καὶ τὰ ἱερά τους σκηνώματα. Ἀναφέρει ὁ ἱστορικὸς τοῦ Ἑθνους μας Κ. Παπαρρηγόπουλος. «Τὰ μοναστήρια πολλάκις παρέσχον

εἰς τοὺς ἀσθενεῖς, εἰς τοὺς πένητας, εἰς τοὺς ὁδοιπόρους καταφυγὴν καὶ προστασίαν, τὴν ὁποῖαν οὗτοι κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους οὐδαμῶς ἀλλάχου ἠδύναντο νὰ εὔρωσι».

Στὰ δύσκολα χρόνια τῆς μακραίωνης σκλαβιάς, τὰ μοναστήρια βρέθηκαν δίπλα στοὺς ὑπόδουλους ἀδελφούς, συντρέχοντάς τους στὶς παντοειδεῖς ἀνάγκες τους, ἰδρύοντας σχολεῖα καὶ φροντίζοντας γενικὰ γιὰ τὴν παιδεία τους. Τὰ ἀπόμειρα μοναστήρια ἔγιναν γιὰ τοὺς Κλέφτες καὶ τοὺς καταδιωγμένους τὸ καταφύγιο, ὅπου ἔβρισκαν ἀσφάλεια, τροφή, ξεκούραση καὶ γιατροειά, πολλές φορές, γιὰ τὰ τραύματά τους. Τὸ ἴδιο καὶ στὴ διάρκεια τῆς Ἐπανάστασης.

Στὰ πλαίσια αὐτὰ κινήθηκε καὶ ἡ Ἱ. Μ. Ἀσωμάτων Πετράκη. Γράφει ὁ γνωστὸς Ἀθηναιογράφος Δ. Καμπούρογλου γιὰ τὰ μοναστήρια τῆς Ἀττικῆς, ἀνάμεσα στὰ ὁποῖα καὶ ἡ Μονὴ Πετράκη, πού τότε ἦταν ἐκτὸς τῶν τειχῶν καὶ εἶχε καὶ πολλὰ Μετόχια στὴν ὑπαιθρο χώρα: «Οἱ μοναχοὶ προσερχόμενοι ἀρωγοὶ καὶ ἀντιλήπτορες παντὸς καταδυναστευομένου καὶ ἀξίου οἰασθήποτε συνδρομῆς, συνεπόνουν καὶ συνεσκεπτόντο μετὰ τῶν κορυφαίων πολιτῶν, σταθμίζοντες ἐν τῷ ἀσύλῳ αὐτῶν μετ' ἡρεμίας τὰ γεγονότα πρὸς τὰς περιστάσεις καὶ συναποφασίζοντες περὶ τοῦ ἐκάστοτε πρακτέου. Οἱ ἀνευ ἐπωνύμου ἀπέριττοι καὶ μετριοφρονες ἐκεῖνοι ἄνδρες, ἐλησμονήθησαν. Τίς τοὺς ἐνθυμεῖται; Ποσάκις περιτρέχοντες τὰ ὄρη τῆς Ἀττικῆς

Στὶς 9 Νοεμβρίου 2004 ἡ Δήμαρχος Ἀθηναίων κ. Ντ. Μπακογιάννη ἀπένειμε τὸ Μετάλλιο τῆς πόλης τῶν Ἀθηνῶν στὸν καθηγούμενο τῆς Ἱ. Μ. Ἀσωμάτων Πετράκη Ἀρχιμ. κ. Ἰάκωβο γιὰ τὴν οἰκονομικὴ, ὑλικὴ καὶ πνευματικὴ προσφορά τῆς ἱστορικῆς Ἱ. Μονῆς στὴν Ἀθήνα καὶ τὸ λαὸ τῆς ἀπὸ τὴν ἴδρυσή της ὡς σήμερα. Τὸν Μακαριώτατο ἐκπροσώπησε ὁ Αἰδεσιμολ. κ. Θωμᾶς Συνοδινός, Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καὶ παρέστησαν Ἀρχιερεῖς, ἀδελφοὶ καὶ συνεργάτες τῆς Μονῆς καὶ πλῆθος προσκεκλημένων. Στὴν προσφώνησή του ὁ κ. Ἰάκωβος ἀνέφερε τὰ ἐξῆς:

Στιγμιότυπο από την απονομή του Μεταλλίου.

και διαβλέποντες ἐπ' αὐτῶν τὰ ἴχνη τῆς φιλοπονίας, τῆς προνοίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ αὐτῶν, δὲν ἐλυπήθημεν μὴ δυνάμενοι νὰ εὐλογῶμεν τὸ ὄνομά των.»

Ἄπο τὸ 1673, πρὶν δηλαδή ἀπὸ 330 χρόνια, πού ὁ Δημητσανίτης ἱατροφιλόσοφος Πέτρος Παπασταμάτης ἔγινε μοναχὸς μὲ τὸ ὄνομα Παρθένιος καὶ ἵδρυσε τὸ μοναστήρι μας, διαθέτοντας τὴν προσωπικὴ του περιουσία, ἡ προσφορὰ εἶναι διαρκῆς καὶ ἔντονος. Τόσον ὁ Παρθένιος καὶ οἱ διάδοχοί του –ἀπὸ τοὺς ὁποίους ἕξι μάλιστα προέρχονταν ἀπὸ τὴν οἰκογένεια Πετράκη– καὶ οἱ λοιποὶ μοναχοὶ ἐργάστηκαν μὲ συνεχεῖς ἀγῶνες καὶ προσωπικὲς θυσίες ἐναντίον τῶν τοπικῶν Τούρκων ἀρχόντων, ὅπως φαίνεται ἀπὸ Πατριαρχικὸ σιγίλλιο τοῦ 1796.

Ἄπο τὴν ἔθνικὴ καὶ κοινωνικὴ προσφορὰ τῆς Μονῆς στὰ προεπαναστασιακὰ χρόνια, ἐπισημαίνουμε τὰ ἀκόλουθα ἐνδεικτικὰ στοιχεῖα: α) Ἡ οἰκογένεια Πετράκη διατήρησε τὴν παράδοση τῆς δωρεὰν παροχῆς ἱατρικῶν ὑπηρεσιῶν στοὺς Ἀθηναίους. β) Στὰ 1795 ὁ ἡγού-

μενος Διονύσιος Πετράκης ἐπικεφαλῆς Ἀθηναίων προυχόντων μετέβη στὴν Κωνσταντινούπολη καὶ πέτυχε τὴν ἀνάκληση τοῦ τυραννικοῦ διοικητῆ τῶν Ἀθηνῶν Χατζῆ Ἀλλῆ Χασεκῆ. γ) Τὴν ἴδια ἐποχὴ λειτουργοῦσε στὸ Μοναστήρι σχολεῖο στοιχειώδους μορφώσεως. Στὸ διάστημα 1806-1821 τὸ Μοναστήρι συντηροῦσε τὴν Σχολὴ Ντέκα πού λειτουργοῦσε ἀπὸ τὸ 1750 στὴν Ἀθήνα· συγκεκριμένα, πλήρωνε 500 γρόσια ἐτησίως στὸν τότε διδάσκοντα Ἰωάννη Μπενιζέλο καὶ ὅλα τὰ ἀναγκαῖα γιὰ τὴν συντήρηση τῶν δώδεκα πτωχῶν Ἀθηναίων σπουδαστῶν τῆς. Στὰ 1812 μαζὶ μὲ τοὺς ἡγούμενους Πεντέλης καὶ Καισαριανῆς, ὁ Διονύσιος Πετράκης ἵδρυσε ἕνα εἶδος ἐπιστημονικῆς σχολῆς γιὰ τοὺς νέους τῶν Ἀθηνῶν. δ) Ὁ ἴδιος ἡγούμενος ἦταν μέλος τῆς Φιλομούσου Ἐταιρείας, ἡ ὁποία προσέφερε σημαντικὲς ὑπηρεσίες κατὰ τὴ διάρκεια τῆς ἐθνεγερσίας, ὅπως καὶ τὸ ἴδιο τὸ Μοναστήρι, πού, ὅμως, πλήρωσε πολὺ βαρὺ τίμημα· οἱ Τούρκοι τὸ λεηλάτησαν καὶ ἔσφαξαν τοὺς μοναχοὺς πού δὲν κατόρθωσαν νὰ δια-

φύγουν. Μετά την απελευθέρωση, ή Γ. Μ. Πετράκη υποβλήθηκε σε τεράστιες θυσίες προς όφελος του έθνικου και του κοινωνικου συνόλου.

Έπι εικοσιτέσσερα χρόνια (1834-1858) ήταν πυριτιδαποθήκη του κράτους και για τή διαφύλαξη της στα περισσότερα κελλιά έμεναν στρατιώτες. Έπίσης για μιὰ δωδεκαετία (1834-1846) ήταν στρατιωτικό νοσοκομείο. Οί Πατέρες τής Μονής αναγκάζονταν να μένουν στα Μετόχια ή να νοικιάζουν σπίτια στην πόλη. Στα 1913-1916 κατά το μεγαλύτερο μέρος (στην αρχή, ακόμη και ο Ναός) καταλήφθηκε με επίταξη από τους έπιστρατευθέντες, εξαιτίας των Βαλκανικων Πολέμων.

Περίπου για μιὰ τριετία (1922-1925) στα 3/4 του συνολικου αριθμου των κελλιων φιλοξενούνται προσφυγικές οικογένειες. Τον Ιούλιο του 1925 ή Μονή με δικά της έξοδα άγώρασε είκοσι διαμερίσματα για τις ισάριθμες προσφυγικές οικογένειες, που έφυγαν από τα κελλιά και έγκαταστάθηκαν στο συνοικισμό Ν. Ιωνίας. Άμέσως μετά, στη θέση των προσφύγων φιλοξηνήθηκαν άποροι φοιτητές τής Θεολογίας, προς τους όποιους ή Μονή χορηγοῦσε ειδικό βοήθημα. Το 1927 το Έγουμενοσυμβούλιο ζήτησε να αναλάβει με δικά του έξοδα τήν άνεγερση φοιτητικου οικοτροφείου με τους άπαραίτητους χώρους για τή μεταστέγαση των φοιτητων τής Θεολογίας.

Κατά τή διάρκεια τής Γερμανικής Κατοχής ο Έγούμενος τής Μονής ήταν Πρόεδρος τής Λαϊκής Έπιτροπής Κολωνακίου και χορηγοῦσε σε 450 άπορα παιδιά πλούσιο γεῦμα κάθε Κυριακή. Έπίσης ή Μονή άσκοῦσε φαρμακευτική περίθαλψη των άπορων. Η προσφορά της όμως δεν περιορίστηκε σ' αυτά. Με συνεχείς κτηματικές και χρηματικές δωρεές για δημιουργία νοσοκομειων, εκπαιδευτικων ιδρυμάτων, κ.λπ. δικαιωματικά αναδείχθηκε ως ο μεγαλύτερος κοινωνικός ευεργέτης των Άθηνων. Παραλείποντες τις κατά καιρούς γενναίες οικονομικές προσφορές, αναφέρουμε ένδεικτικά μόνον ότι επάνω σε οικόπεδα, που πρόσφερε ή Μονή μας, βρίσκονται τα νοσοκομεία Αιγινήτειο,

Άρεταίειο, Ευαγγελισμός, Λαϊκό, ΝΙΜΙΤΣ, Παιδων, Συγγοῦ, Σωτηρία και Άσκληπιείο Βούλας, το Πτωχοκομείο Άθηνων, το Όρφανοτροφείο Βουλιαγμένης, ή Άκαδημία Άθηνων, ή Μαράσλειος Άκαδημία, το Πολυτεχνείο, ή Παλαιά Ριζάρειος Σχολή, ή Γεννάδειος Βιβλιοθήκη, ή Άγγλική Άρχαιολογική Σχολή, το Κοιμητήριο Κηφισιάς και πολλά άλλα κοινωφελή Ίδρύματα, ένω με τήν παραχώρηση εκτάσεων του δημιουργήθηκαν τα άλσύλλια Παγκρατίου και Συγγοῦ, το Σκοπευτήριο κ.ά.

Έντιμοτάτη Κυρία Δήμαρχε,

Η Γ. Μ. Πετράκη δεν έχει δεσμούς με τον Δήμο Άθηναίων μόνον με τις προσφορές, που κατά καιρούς έκανε στους κατοίκους τής πόλης. Ένα μέλος τής ιστορικής οικογένειας Πετράκη, ο Άνάργυρος Πετράκης υπήρξε ο πρώτος προκάτοχός σας, άφοῦ χρημάτισε πρώτος Δήμαρχος Άθηναίων, από τις 9 Μαΐου 1836 ως τις 25 Ιανουαρίου 1837, για να ξαναγίνει από τις 16 Αυγούστου 1841 ως τις 20 Οκτωβρίου 1843. Πιστεύω, ότι και αυτός, αν ήταν σήμερα παρών, θα άγαλλόταν για τήν τιμή που γίνεται στο Μοναστήρι, όπως επίσης ψηλά στον ούρανο θα άγάλλονται και τα «τεταπεινωμένα όστέα» όλων των μακαριστων Πατέρων τής Μονής μας από καταβολής της έως των έσχάτων, γιατί, έστω και άργά, αναγνωρίζεται ή προσφορά τους στην πόλη, που τόσο ευεργέτησαν.

Κυρίες και Κύριοι,

Αυτά για τους προαπελθόντες. Όσον άφορᾶ σε έμας, τους σημερινούς μοναχούς τής Μονής, θέλουμε να σας διαβεβαιώσουμε ότι, παρά το γεγονός ότι ή κτηματική περιουσία της έχει σχεδόν μηδενιστεί εξαιτίας των πολλων προσφορων, αλλά και των πολλων καταπατήσεων, συνεχίζουμε με κάθε μέσο τήν προσφορά των παλιότερων προς τους Άθηναίους. Το κάνουμε σιωπηρά, χωρίς τυμπανοκρουσίες, όπως ακριβώς και οι προηγούμενοι Πετράκηδες στην εποχή τους, σιχώντας στον λόγο των Άποστολικων Διαταγων: «Μή τραγωδείν τήν εύποιάν», δηλαδή ως μη κάνουμε θέατρο τήν εύποιάν. Σας εύχαριστώ».

«ΤΟ ΕΤΕΡΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ»

Ἡ ἸΣΤ' Πανορθόδοξη Συνδιάσκεψη γιὰ θέματα αἱρέσεων καὶ παραθρησκείας

Τοῦ Πρωτοπρ. Κυριακοῦ Τσουρού
Γραμματέα τῆς Σ.Ε. ἐπὶ τῶν Αἱρέσεων

Ἀπὸ 1 ἕως 4.11.2004, στὸ Ἱ. Προσκύνημα τοῦ Ὁσίου Ἰωάννου τοῦ Ρώσου στὸ Προκόπι Εὐβοίας, πραγματοποιήθηκε ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου, μετὴν φιλόξενη φροντίδα τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Χαλκίδος κ. Χρυσοστόμου καὶ ὑπὸ τὴν προεδρία τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης κ. Μελετίου, ἡ ἸΣΤ' Πανορθόδοξη Συνδιάσκεψη Ἐντεταλμένων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ Ἱερῶν Μητροπόλεων γιὰ θέματα αἱρέσεων καὶ παραθρησκείας μετὰ θέμα: «Ἡ Αἵρεση στὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας».

Οἱ εἰσηγητὲς ἀνέπτυξαν τὰ ἀκόλουθα θέματα: Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης κ. Μελέτιος: «*Σέ τί πρέπει νὰ ἐπικεντρώνεται ἡ ἄμυνα κατὰ τῶν αἱρέσεων*». Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμητοῦ κ. Δανιήλ: «*Ποιμένες καὶ αἵρεση*». Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἐδέσσης, Πέλλης καὶ Ἀλωπίας κ. Ἰωήλ: «*Λαὸς καὶ αἵρεση*». Ὁ Πανοσιολ. Ἀρχιμ. κ. Δ. Ἀεράκης: «*Τί εἶναι ἡ αἵρεση*». Ὁ Πανοσιολ. Ἀρχιμ. κ. Βαρ. Λαμπρόπουλος: «*Πῶς ἐβιώθη ἡ αἵρεση*». Ὁ Αἰδεσιμολ. Πρωτοπρ. κ. Ἀδαμ. Αὐγουστίδης: «*Πιθανὰ λάθη στὴν ἀντιμετώπιση τῶν αἱρετικῶν καὶ οἱ συνέπειές τους*». Ὁ Γραμματέας τῆς Σ. Ε. ἐπὶ τῶν Αἱρέσεων Αἰδεσιμολ. Πρωτοπ. κ. Κυρ. Τσουρός: «*Ἡ μέχρι τώρα ἐμπειρία μας*», καὶ ὁ συνταγματολόγος Δρ. κ. Γ. Κρίππας: «*Τὰ ὄρια τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας*». Ἡ Συνδιάσκεψη κατέληξε στὰ ἀκόλουθα πορίσματα:

1. Αἵρεση εἶναι τὸ «*ἕτερον εὐαγγέλιον*» (Γαλ. α' β), πού ἐκφράζεται ὡς ἀπόκλιση,

νόθευση καὶ παραχάραξη τῆς «*ἅπαξ παραδοθείσης τοῖς ἁγίοις πίστωσης*» (Ἰουδ. στ. 3), τῆς ὁποίας φορέας καὶ ἐκφραστὴς εἶναι ἡ Ἐκκλησία. Ἡ αἵρεση ἐπιφέρει ἔξοδο ἀπὸ τὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας καὶ διακοπὴ τῆς θεραπευτικῆς τῆς ἀγωγῆς πού ἀποσκοπεῖ στὸν ἁγιασμό καὶ στὴν κατὰ Χριστὸν θέωση τοῦ ἀνθρώπου.

2. Ἐπισημάνθηκε, ὅτι κύριες αἰτίες ἔξοδου ἀπὸ τὸ ἐκκλησιαστικὸ σῶμα καὶ παγιδεύσεως στὶς αἱρέσεις εἶναι ἡ οἴηση, ἡ μεταοδοξία, ἡ ἄγνοια τῶν Ἀγ. Γραφῶν, ἡ ἀνεπαρκὴς ὀρθόδοξη κατῆχηση, γι' αὐτὸ πρέπει νὰ μὴν ἀφήνουμε νὰ δημιουργοῦνται ποιμαντικὰ κενά.

3. Ἡ ἐκκλησιαστικὴ παράδοση βλέπει τοὺς αἱρετικούς ὡς πνευματικῶς νοσοῦντες καὶ θύματα τοῦ «*πνεύματος τῆς πλάνης*», πού χρῆζουν θεραπείας.

4. Στόχος τῆς ποιμαντικῆς μέριμνας τῶν ἐκκλησιαστικῶν ποιμένων δὲν εἶναι καμμία καὶ κανενὸς εἶδους ὑποτίμηση τοῦ αἱρετικοῦ, ἀλλὰ ἡ σ' αὐτὸν ὑπόδειξη τῆς πλάνης του καὶ ἡ μετὰ σύνεση, διάκριση καὶ ἀγάπη ἐπανένταξή του στὸ σῶμα τῆς Ἐκκλησίας.

5. Χρειάζεται ἐπομένως προσοχὴ ἐκ μέρους τῶν ποιμένων, ὥστε ὁ κάθε μετανοῶν καὶ ἐπιστρέφων ἀπὸ πλάνη αἱρέσεως νὰ κατανοεῖ καὶ νὰ βιώνει τὴν Ἐκκλησία ὀρθά καὶ ὄχι μετὰ τὸν τρόπο πού εἶχε μάθει νὰ τὴν ζεῖ καὶ νὰ τὴν ἐκφράζει στὴν «*θρησκευτικότητά*» του ὡς τώρα, μέσα στὴν ὀργάνωση.

6. Σύμφωνα μετὰ τὴν ὡς τώρα ἐμπειρία στὴν ἀντιμετώπιση τῶν αἱρέσεων διαπιστώθηκαν καὶ καταγράφηκαν ποιμαντικὲς

καὶ ἐξωποιμαντικές δυσκολίες, ὅπως ἢ μὴ ἐπαρκῆς ἐνημέρωση ποιμένων καὶ πιστῶν, ἢ χρῆση ποικίλων προσωπείων ἐκ μέρους τῶν αἱρέσεων καὶ ὁ κίνδυνος ἐκκοσμικεύσεως τῆς ποιμαντικῆς μας ἀπὸ μὴ Ὁρθόδοξα πρότυπα.

7. Ἡ κάθε αἰρετική διδασκαλία ἀπομιμείται τὴν Ἀλήθεια τῆς πίστεως στὸ Χριστό. Γι' αὐτὸ χρειάζεται νὰ ἐνημερώνονται οἱ ποιμένες καὶ οἱ πιστοί, γιὰ τὴν ὀρθὴ ἀντιμετώπιση τῶν θυμάτων τῆς πλάνης.

8. Διαπιστώθηκε, ὅτι οἱ ὁπαδοὶ καὶ οἱ ἐκπρόσωποι τῶν αἱρέσεων καὶ γενικὰ τῶν παραθρησκευτικῶν ομάδων ἐπικαλοῦνται κατὰ κόρον τὸ δικαίωμα τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας, πολλές φορές, ὅμως, ἔξω καὶ καθ' ὑπέρβαση τῶν ὁρίων, τὰ ὅποια θέτει ἡ σύγχρονη νομοθεσία (Σύνταγμα, Εὐρωπαϊκὴ

Σύμβαση Ἀνθρωπίνων Δικαιωμάτων).

9. Παρατηρεῖται τὸ φαινόμενο ὅτι ὁπαδοὶ ἢ μέλη αἱρέσεων καὶ παραθρησκευτικῶν ομάδων ἀπαιτοῦν νὰ συμμετέχουν στὰ ἐκκλησιαστικὰ μυστήρια, καὶ γι' αὐτὸ εἶναι ἀνάγκη νὰ καθορίσει ἡ Ἐκκλησία, με βάση τὴν Ἱερά της Παράδοση, τὴ στάση της ἐναντι τῶν ὁπαδῶν αὐτῶν τῶν ομάδων καθὼς καὶ τὸν τρόπο ἐπανεντάξεώς τους στοὺς κόλπους της.

10. Μὲ ἱκανοποίηση διαπιστώνεται, ὅτι ὁ Ὁρθόδοξος πιστὸς λαός, παρὰ τὶς ὑπάρχουσες δυσκολίες, ἀντιστέκεται στὴν ποικιλία τῶν μεθοδεύσεων τῶν αἱρέσεων καὶ γενικὰ τῶν παραθρησκευτικῶν ομάδων, ἐπιβεβαιώνοντας τὴν Ὁρθόδοξη αὐτοσυνειδησία του, πὺ τὸν θέλει φύλακα τῆς Ὁρθοδόξου πίστεως.

Ο ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ ΑΝΑΝΕΩΝΕΤΑΙ

Μὲ ἐντολὴ καὶ εὐλογία τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδούλου ὁ «Ἐφημέριος» ἀρχίζει σταδιακὰ νὰ ἀνανεώνεται, νὰ ἐκσυγχρονίζεται, παρουσιάζοντας μεγαλύτερη ποικιλία θεμάτων καὶ προσφέροντας περισσότερη εἰδησιογραφικὴ ὕλη πὺ ἐνδιαφέρει καὶ ἀφορᾷ στοὺς Ἐφημερίους μας σχετικὰ με τὶς σύγχρονες ζυμώσεις πὺ συντελοῦνται στὴν Εὐρώπη καὶ ἀλλοῦ γιὰ τὸν Χριστιανισμό. Σᾶς παρακαλοῦμε νὰ λάβετε ἐνεργὸ μέρος καὶ σεῖς, οἱ ἀναγνώστες του. Γράψτε μας παρατηρήσεις, ιδέες, εἰδήσεις, προτάσεις σας. Στείλτε μας συνεργασίες σας με θέματα καὶ φωτογραφίες πὺ ἐνδιαφέρουν τοὺς ἀποδέκτες τοῦ Περιοδικοῦ. Ρωτήστε μας γιὰ ζητήματα πὺ σᾶς ἀπασχολοῦν καὶ οἱ συνεργάτες μας θὰ φροντίσουν νὰ σᾶς δώσουν ἀπαντήσεις.

Στὴν ἀνανέωση τοῦ «Ἐφημερίου» παρατηρεῖται καὶ μιὰ πρωτοτυπία. Ἀρχισυντάκτρια ἀνέλαβε με ἐπιλογὴ τοῦ Μακαριωτάτου κ. Χριστοδούλου ἢ κ. Λίτσα Ἰ. Χατζηφώτη. Ἴδου «διακονία» σὲ χώρους ἐκκλησιαστικούς μιᾶς γυναίκα. Ἴδου μιὰ ἀκόμη ἐνέργεια τοῦ Μακαριωτάτου, ὁ ὁποῖος ἐννοεῖ ὅσα λέγει καὶ ἀποδεικνύει ὅτι ἡ γυναίκα μπορεῖ νὰ ἔχει μέσα στὴν Ἐκκλησία σημαντικὴ δραστηριότητα πὺ νὰ μὴν προσκρούει στὴν παράδοσή της.

ΜΙΑ ΠΡΟΚΛΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Με κεντρικό θέμα «Οί μετανάστες στην υπό διαμόρφωση πολυπολιτισμική Έλληνική Κοινωνία: Μία πρόκληση για την Έκκλησία», ολοκληρώθηκε σε δύο φάσεις ή Διημερίδα Στελεχών Ποιμαντικού Έργου Ί. Μητροπόλεων. Οί εργασίες τελοῦσαν ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου καὶ φορεῦς διοργανώσεως ἦταν ἡ Σ.Ε. Θ. Λατρείας καὶ Ποιμαντικοῦ Ἔργου.

Ἡ Α' φάση φιλοξενήθηκε ἀπὸ τὴν Ί. Μ. Νεαπόλεως καὶ Σταυρουπόλεως (19-20 Νοεμβρίου 2004) καὶ ἡ Β' ἀπὸ τὸ Διορθόδοξο Κέντρο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στὴν Ί. Μ. Πεντέλης (22-23 Νοεμβρίου). Ἐλαβαν μέρος συνολικὰ 96 ἐκπρόσωποι ἀπὸ 54 Ί.

νου κοινωνικοῦ χώρου καὶ στὴ ριζικὴ μεταμόρφωσι τῶν κλειστῶν παραδοσιακῶν κοινωνιῶν. Ἡ γειτνίασις μὲ οικονομικὰ ἀσθενέστερες χώρες καὶ ἡ κατάρρευσις τοῦ διχαστικοῦ διπόλου Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς Εὐρώπης καὶ τὸ ἐπακόλουθο ἄνοιγμα τῶν συνόρων δημιούργησε μεταναστευτικὸ ρεῦμα.

2. Ἡ οικονομικὴ ἀνάπτυξις καὶ ἡ διεθνοποίησης τῆς ἀγορᾶς, ἡ ἐπανάστασις τῆς πληροφορικῆς καὶ ἡ ἀλματώδης ἀνάπτυξις τῆς ἐπικοινωνίας, ἡ ἀνατροπὴ τοῦ παγκοσμίου διπολικοῦ συστήματος μετὰ τὸ 1989, οἱ ραγδαῖες γεωπολιτικὲς μεταβολές καὶ οἱ συνακόλουθες πληθυσμιακές

Διημερίδα Στελεχῶν Ποιμαντικοῦ Ἔργου τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων

Μητροπόλεις τῆς Ἐκκλησίας μας, καθηγητὲς Πανεπιστημίου, πολλοὶ κληρικοί, φοιτητὲς κ.ἄ.

«Ἡ ποιμαντικὴ τῆς Ἐκκλησίας πρέπει νὰ εἶναι ἀνεπηρέαστη ἀπὸ προκαταλήψεις καὶ ἄκριτους νεωτερισμοὺς, ἀπὸ στεῖρους συναισθηματισμοὺς καὶ πολιτικὲς σκοπιμότητες. Ἡ Ἐκκλησία μας ἔχει ἓνα ἐσχολογικὸ προσανατολισμὸ καὶ ἡ ποιμαντικὴ τῆς πρέπει νὰ συμβαδίζει σ' αὐτὴν τὴν κατεύθυνση», τόνισε στὸ μήνυμά του ὁ Μακαριώτατος.

Μετὰ τὸ πέρας τῶν εἰσηγήσεων καὶ τῶν σχετικῶν συζητήσεων συνοψίσθησαν τὰ πορίσματα καὶ οἱ προτάσεις τῶν συμμετασχόντων τῶν δύο φάσεων τῆς Διημερίδας ὡς ἑξῆς:

1. Στὸ δεῦτερο μισὸ τοῦ 20οῦ καὶ στὸν 21ο αἰ. ζωντανεύει καὶ ἀναδεικνύεται στὴ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν κοινωνιῶν καὶ διαμορφώνεται μία καταγιγιστικὴ ἐμφάνισις καὶ ἐδραίωσις ποικίλων ἑτεροτήτων (ἔθνικῶν, φυλετικῶν, θρησκευτικῶν, ἰδεολογικῶν, κοινωνικῶν, ἡλικιακῶν), πὺ ὁδήγησαν στὴν ἀπώλεια τοῦ ὁμογενοποιημέ-

μετακινήσεις, τὸ ἄνοιγμα τῶν συνόρων καὶ τῶν κοινωνιῶν, ἡ ἐλεύθερη κυκλοφορία ἰδεῶν, προσώπων, ἐμπορευμάτων κ.λ.π., ἐπέφεραν ριζικὲς ἀνακατατάξεις μὲ χαρακτηριστικότερη αὐτὴν τοῦ πολιτισμικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ πλουραλισμοῦ, ἀλλὰ καὶ ἀναμίξεις πληθυσμῶν καὶ πολιτισμῶν, καθιστώντας ἐπείγον καὶ ἐπίκαιρο τὸ αἴτημα τῆς θρησκευτικῆς συνύπαρξης καὶ τοῦ διαλόγου τῶν θρησκείων καὶ τῶν πολιτισμῶν.

3. Παράλληλα, ἡ προϊοῦσα ὀλοκλήρωσις τοῦ φαινομένου τῆς ἐκκοσμικεύσεως, μὲ τὴν χειραφέτησι τῆς κοινωνικῆς καὶ πολιτικῆς ζωῆς ἀπὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴ ἐπιρροή, ἀσκεῖ ὄλο καὶ περισσότερο πίεσι γιὰ τὴν ὑποχώρησι τῆς κυρίαρχης θέσεως τῶν θρησκείων –πολὺ περισσότερο τῆς μιᾶς θρησκείας– ἀπὸ τὴ δημόσια σφαῖρα.

4. Εἶναι ἐπείγουσα ἀνάγκη ἡ συνειδητοποίησης τῶν παραπάνω ἀλλαγῶν καὶ μεταβολῶν ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας, καθὼς τοῦτο θὰ βοηθοῦσε τὰ μέγιστα στὴν θεολογικὴ ἀποτίμησι καὶ ἀξιολόγησι τοῦ παρόντος, γιὰ τὸ κατηχητικὸ καὶ ποιμαντικὸ τῆς

κυρίως ἔργο, ἀλλὰ καὶ στὴν ἐν γένει μαρτυρία τῆς στὸν κόσμον μὲ τὸν ὅποιο ἐπιζητεῖ νὰ διαλεχθῆ.

5. Ἡ συνεργασία τῆς Ἐκκλησίας μὲ φορεῖς τῆς πολιτείας, τῆς κοινωνίας τῶν πολιτῶν ἢ τῆς ἀκαδημαϊκῆς κοινότητας ποὺ δραστηριοποιοῦνται σὲ αὐτὴ τὴν κατεύθυνσι εἶναι «ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ» καὶ ἀξίζει νὰ ἀναπτυχθῆ. Ἰδιαίτερη σημασία ἔχει ὁ ρόλος ποὺ μπορεῖ καὶ ὀφείλει νὰ διαδραματίσῃ ἡ Ἐκκλησία ὡς συνήγορος τῶν δικαιωμάτων τῶν ἀλλοδαπῶν στὴ χώρα μας. Πρόκειται γιὰ μίαν κατηγορίαν γιὰ τὴν ἀλλαγὴ τῶν νομικῶν, θεσμικῶν καὶ ἄλλων διατάξεων, ποὺ προσβάλλουν βάνουσα τὴν ἀξία τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου καὶ στεροῦν ἀπὸ τὸν μετανάστη καὶ τὸν πρόσφυγα τὸ δικαίωμα καὶ τὴ δυνατότητα νὰ ἀπολαμβάνῃ θεμελιώδη δικαιώματα, κατοχυρωμένα ἀπὸ τὸ Σύνταγμα καὶ τὶς Διεθνεῖς Συμβάσεις.

6. Ἡ ἀποδοχὴ τοῦ πολιτισμικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ πλουραλισμοῦ, ἢ διακλήρυξις τῆς ἐμμονῆς στὴν συνύπαρξι μὲ τὸν ἄλλο, ἢ σοβαρὴ θεολογικὴ προσέγγισις καὶ ἀποδοχὴ στὸ θέμα τῆς ἑτερότητας, τῆς ὑποδοχῆς καὶ ἀποδοχῆς τοῦ ἄλλου, τοῦ ξένου, τοῦ διαφορετικοῦ, ποὺ σύμφωνα μὲ τὴν βιβλικὴ καὶ θεολογικὴ παράδοσι ἐνσαρκώνει τὸν πιὸ πολῦτιμο καὶ ἀκριβὸ ἐαυτὸ μας, τὴν ζωντανὴν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, εἶναι τὸ κριτήριον ἐπαληθεύσεως γιὰ τὴ γνησιότητα τῆς πίστεώς μας.

7. Ἡ πολυθρησκευτικότητα εἶναι προφανῶς χαρακτηριστικὸ αὐτῆς τῆς πολυπολιτισμικότητας. Τὸ μεγάλο ἐρώτημα εἶναι κατὰ πόσον ἡ θρησκεία ἀποτελεῖ ἐνοποιητικὸ ἢ διαχωριστικὸ στοιχεῖο στὸ πλαίσιο μιᾶς πολυπολιτισμικῆς κοινωνίας. Πολλὰ εἶναι τὰ ἐπιχειρήματα ποὺ συνηγοροῦν στὴν ἄποψιν ὅτι μὲ συνετὴ καὶ συστηματικὴ ἐργασία, ἢ θρησκεία μπορεῖ νὰ ἀποτελέσῃ ἐνοποιητικὸ στοιχεῖο.

Μεταξὺ τῶν προτάσεων ποὺ διατυπώθηκαν ἀπὸ τοὺς συμμετασχόντες στὴν Δημερίδα αὐτὴ περιλαμβάνονται:

1. Ἡ ἐπιμόρφωσις τῶν κληρικῶν, τῶν κατηχητῶν καὶ τῶν στελεχῶν τοῦ ποιμαντικοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας στὴ νέα κοινωνικὴ καὶ πολιτισμικὴ πραγματικότητα, ἀλλὰ καὶ σὲ θέματα ἐπικοινωνίας καὶ

εἰδικὰ ἢ γνώσις τῆς «τέχνης τοῦ διαλόγου».

2. Ἡ ἀνάγκη νὰ ἐνισχυθῆ τὸ κοινωνικὸ καὶ φιλανθρωπικὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τῆς κοινωνικῆς συνοχῆς καὶ τῆς χωρὶς θρησκευτικῆς ἢ ἐθνικῆς διακρίσεως ἀλληλεγγύης.

3. Ἡ καταγραφὴ τῆς ἤδη ὑπαρχούσης ἐμπειρίας στὴν πρόνοια καὶ προσοικείωσι τῶν οικονομικῶν μεταναστῶν καὶ προσφύγων σὲ ἐπίπεδο Ἱερῶν Μητροπόλεων καὶ Ἑνοριῶν, ὅπως καὶ ἡ προσφυγὴ στὴν ἐμπειρία ἄλλων ἐκκλησιῶν στὶς χώρες τους, μὲ σκοπὸ τὴν διάχυσιν καλῶν πρακτικῶν.

4. Ἡ λειτουργία ἐπὶ 24ωρου βάσεως –εἰ δυνατόν– ὑπηρεσίας γιὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν μεταναστῶν.

5. Ἡ δημιουργία Εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς γιὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴ διαχείριση τῶν μεταναστῶν στὶς ἐνορίες καὶ γιὰ τὸν συντονισμὸ Ὑπηρεσιῶν ποὺ ἀσχολοῦνται μὲ τὴν εἰρηνικὴ συμβίωσιν τῶν μελῶν τῆς πολιτισμικῆς κοινωνίας, ἢ ἡ ἀξιοποίησιν τῆς μακρᾶς ἐμπειρίας τῶν ἤδη ὑφισταμένων ὑπηρεσιῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου.

6. Ἡ θέσπιση Γραφείου μελέτης προβλημάτων καὶ διακονίας τῶν μεταναστῶν, μὲ παράλληλη ἐνθάρρυνσιν τῶν Ἑνοριῶν (μεμονωμένα ἢ μὲ διεννοριακὴν συνεργασίαν) γιὰ τὴ δημιουργίαν Κέντρων Συμπαραστάσεως Διαπολιτισμικῶν Ὁμάδων.

7. Ἡ σύστασις ὁμάδος Ἱερέων καὶ λαϊκῶν ἐμπειρογνομῶν καὶ ἐξειδικευμένων ἐθελοντῶν, ποὺ θὰ πλαισιώνουν τὸ Μητροπολιτικὸ Γραφεῖο, ἀλλὰ καὶ τὰ Κέντρα.

8. Ἡ ἀνάθεσις σὲ Ἱερέα – ἐκπρόσωπο τῆς Ἱ. Μητροπόλεως τῆς εὐθύνης κατηχητικῆς ἐργασίας ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς ποιμαντικῆς τῶν μεταναστευτικῶν ὁμάδων.

9. Ἡ συνεργασία αὐτοῦ τοῦ Γραφείου μὲ τὴ Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ Θ. Λατρείας καὶ Ποιμαντικοῦ Ἔργου, τὸ Κέντρο Συμπαραστάσεως Παλινοστούτων Μεταναστῶν (Κ.Σ.Π.Μ.) καὶ τὸ Οἰκογενειακὸ Πρόγραμμα Προσφύγων (Ε.Ρ.Ρ.).

10. Στὸ ἔργο ποὺ προσφέρουν οἱ Ἱερεῖς καὶ οἱ ἐθελονταὶ πρέπει νὰ ἐνισχύονται μὲ τὴν παρουσίαν εἰδικὰ ἐκπαιδευμένων ἐμμίσθων ὑπαλλήλων-συνεργατῶν, εἴτε ἀπὸ τὸν χώρον τῶν ἀδιόριστων θεολόγων, εἴτε ἀπὸ τοὺς ἐπαγγελματίες κοινωνικοὺς λειτουργούς.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΚΟΙΜΗΤΗΡΙΑΚΩΝ ΝΑΩΝ

**Έφαρμογή των διατάξεων
«περί Ίερών Ναών και Ένοριών»
που τελούν υπό την διαχείριση των Δήμων.**

«Οί υπό την διοίκηση και διαχείριση των Δήμων τελούντες Ίεροί Ναοί Κοιμητηρίων διοικούνται από πενταμελή Έπιτροπή, ή όποια αποτελείται από τον Έφημέριο του Ναού (ή επί πλειόνων Έφημερίων από αυτόν που όρίζει ό οικείος Μητροπολίτης), ως Πρόεδρο και τέσσερα λαϊκά μέλη, έκ των όποίων τό μέν ένα διορίζεται από τό οικείο Μητροπολιτικό Συμβούλιο, τὰ δέ έτερα τρία από τό Δημοτικό Συμβούλιο, με τριετή θητεία. Η Έπιτροπή αυτή, καλούμενη «Κοσμητεία του Ναού», έπιμελείται τής εύκοσμίας και εύπρέπειας αυτού.

Τὰ έσοδα των Ναών αυτών, των όποίων ή διαχείριση γίνεται κατά τις περι διοίκησης και διαχείρισης τής δημοτικής και κοινοτικής περιουσίας ισχύουσες διατάξεις, διατίθενται αποκλειστικά και μόνο για τή λειτουργία και συντήρηση των Ναών και τις ανάγκες αυτών. Σε περίπτωση που υπάρχουν περισσεύματα, αυτά διατίθενται υπέρ Δημοτικών ή Έκκλησιαστικών Εύαγων Ίδρυμάτων τής περιφέρειας του Δήμου ή τής Κοινότητας και σε περίπτωση που δεν υπάρχουν τέτοια, διατίθενται υπέρ των Ίδρυμάτων τής Ίερās Μητρόπολης.

Οί άνωτέρω διατάξεις άποβλέπουν στην έξασφάλιση, μέσω τής συνεργασίας των ΟΤΑ πρώτου βαθμού με τις οικείες Ίερές Μητροπόλεις, τής εύρυθμης λειτουργίας, εύκοσμίας και συντήρησης σε καλή κατάσταση των Ίερών Ναών των Κοιμητηρίων.

Έπειδή, ώστόσο, παρατηρείται ότι ή κατάσταση άρκετων Κοιμητηριακών Ί. Ναών δεν είναι ή πρέπουσα, γεγονός που σύμφωνα με τό ύπ' αριθμ. 2921/1699/10.9.2004 έγγραφο τής Ίερās Συνόδου τής Έκκλησίας τής Ελλάδος προς τό Ύπουργείο, άποδίδεται στη μη έφαρ-

μογή των ως άνω διατάξεων, άναφορικά με τή συγκρότηση τής Έπιτροπής (Κοσμητείας του Ναού) και τή διάθεση των άπαραίτητων έσόδων για τή λειτουργία και συντήρηση των Ναών, από τις άρμόδιες ύπηρεσίες των Δήμων, παρακαλούμε όπως έπιληφθείτε άμεσα του θέματος, παρέχοντας ως έποπτεύουσα άρχή τις άπαραίτητες όδηγίες στους ΟΤΑ πρώτου βαθμού χωρικής άρμοδιότητάς σας, για τήν πιστή έφαρμογή των έν λόγω διατάξεων και κοινοποι-

Με έγγραφό του (Α.Π. 57552/12.11.2004) προς τους Γεν. Γραμματείς των Περιφερειών του Κράτους και τις Διευθύνσεις Τοπικής Αυτοδιοίκησης των Νομών, ό Ύφυπουργός Έσωτερικών κ. Αθ. Νάκος άναφέρεται στην έφαρμογή των διατάξεων τής παραγράφου 3 του άρθρου 14 του Κανονισμού 8/1979 (Φ.Ε.Κ. 1 Α') «Περί Ίερών Ναών και Ένοριών».

Στό κείμενο αυτό υπενθυμίζονται οι διατάξεις τής παραγράφου 3 του άρθρου 14 του Κανονισμού 8/1979 (ΦΕΚ 1 Α') «Περί Ίερών Ναών και Ένοριών», διότι όπως άναφέρεται στό έγγραφο 2921/1699/10.9.2004 τής Ίερās Συνόδου προς τον Ύπουργό Έσωτερικών κ. Πρ. Παυλόπουλο, έπειδή οι διατάξεις αυτές δεν τηρούνται, ή κατάσταση μερικων Κοιμητηριακών Ναών δεν είναι ή πρέπουσα. Όπως όρίζεται στις διατάξεις αυτές:

ήσετε στο Ύπουργείο τό σχετικό έγγραφό σας».

Στό έγκύκλιο σημείωμα τής Ίερās Συνόδου με τό όποιο κοινοποιήθηκε στις Ί. Μητροπόλεις τό έγγραφο αυτό του κ. Ύφυπουργού έπισημαίνεται ότι σύμφωνα με τις διατάξεις τής § 1 του άρθρου 14 του Κανονισμού 8/1979 «Περί Ίερών Ναών και Ένοριών»: «ή διοικήσεις και ή διαχείρισις των έν τοις Κοιμητηρίοις Ένοριακών Ναών άσκεΐται υπό Έκκλησιαστικό Συμβούλιο συγκροτούμένου καθ' όν και τὰ Έκκλησιαστικά Συμβούλια των λοιπων Ένοριακών Ναών, τρόπον, συμφώνως τῷ άρθρω 6» του ως εΐρηται Κανονισμού.

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Του Κωνσταντίνου Χολέβα

Λαϊκό ή άθρησκο κράτος;

Η Γαλλική Έπανάσταση, ή όποια είχε ένα έντονο αντιχριστιανικό και αντικληρικαλικό πνεύμα, για λόγους που μπορούν να έρμηνευθούν με τα δεδομένα της συγκεκριμένης περιόδου, καθιέρωσε στην ευρωπαϊκή όρολογία την έννοια του «Λαϊκού Κράτους» που σημαίνει άθρησκο κράτος, ουσιαστικά δηλαδή μία κοινωνία με περιθωριοποιημένη την Έκκλησία. Όρισμένοι διανοητές θέλουν να εφαρμόσουν αυτή τη λογική και στην χώρα μας. Απαντώντας στο αίτημά τους ο γνωστός δοκιμιογράφος Κώστας Τσιρόπουλος γράφει τα έξης πολύ εύστοχα στο τεύχος Δεκεμβρίου 2004 του περιοδικού ΕΥΘΥΝΗ: «Η επινόηση ενός “λαϊκού” κράτους που θα καθιστά επίμονα την θρησκεία άθεατη ή περιθωριακή, όχι μονάχα είναι άφυσική αλλά και βαθύτατα ύβριστική (με την αρχαία έννοια της λέξης) διότι συμπιέζει και ακρωτηριάζει την έννοια του “λαού”, όπως την χρησιμοποιούν οι πολύμορφοι, άπ-άνθρωποι “λαϊκιστές”... Οι άνθρωποι, επειδή έρχονται και άπ-έρχονται, καταφάσκουν την κατάσταση τους πρώτα θρησκευτικά και κατόπιν πολιτειακά-κοινωνικά... Το έφεύρημα του “λαϊκού” κράτους που κάθε τόσο, τους τελευταίους αιώνες, επανέρχεται στο προσκήνιο της κοινωνικής ζωής των λαών, είναι γέννημα άποκλειστικό της Δυτικής Ευρώπης που με περισσή όμφαλοσκοπία φρονεί πώς όφείλει να συνιστά άναγκαστικό υπόδειγμα άλλων λαών, με διαφορετική, κάποτε σπουδαιότερη, ιστορική φόρτιση, με ξεχωριστό χαρακτήρα. Και λησμονεί ή Δυτική Ευρώπη πώς το “λαϊκό” κράτος της... είναι άποτέλεσμα άποτυχίας στην επίτευση του καθήκοντος της άρμονίας που δεσπόζει σε ίσορρο-

πημένες ανθρώπινες κοινωνίες, σε κράτη με όργανική ύγεια. Έπομένως άποτελεί δείγμα προς άποφυγήν και άπόρριψιν, λάθος της Ιστορίας».

Σεμινάρια λειτουργικής γλώσσας

Μία ενδιαφέρουσα πρωτοβουλία ξεκίνησε τον Δεκέμβριο του παρελθόντος έτους 2004 άπό την Ίερά Άρχιεπισκοπή Άθηνών. Πρόκειται για τα Σεμινάρια Λειτουργικής Γλώσσας, τα όποια πραγματοποιούνται κάθε Τετάρτη το άπόγευμα και μπορούν να παρακολουθούν δωρεάν οι έν ενεργεία κληρικοί, οι ύποψήφιοι κληρικοί, οι ιεροψάλτες και οι λαϊκοί που το έπιθυμούν, ιδιαιτέρα οι νέοι. Η σχετική άνακοίνωση προσθέτει ότι οι συμμετέχοντες θα λαμβάνουν κατόπιν γραπτών έξετάσεων βεβαίωση έπαρκειας στη γνώση της έκκλησιαστικής γλώσσας. Η έν λόγω βεβαίωση θα θεωρείται ένα άπό τα άπαιτούμενα προσόντα για τη χειροτονία κληρικών και τον διορισμό ιεροψαλτών στην περιφέρεια της Ίερας Άρχιεπισκοπής Άθηνών. Στη Σχολή διδάσκουν διακεκριμένοι φιλόλογοι-θεολόγοι, οι όποιοι αναλύουν διεξοδικά την Θεία Λειτουργία, τον Άκάθιστο Ύμνο, Κανόνες Δεσποτικών και Θεομητορικών έορτών και άλλα κείμενα. Νομίζουμε ότι είναι μία αξιέπαινη κίνηση, ή όποια έρχεται να καλύψει πολλά κενά που προκαλούνται άπό το εκπαιδευτικό μας σύστημα και άπό την ύποβάθμιση του μαθήματος των Άρχαίων Έλληνικών. Ευχόμαστε να άποδώσει συντόμως καρπούς και να βρει μιμητές και σε άλλες Μητροπόλεις της Έκκλησίας μας.

Έκτρώσεων παρεπόμεια

Στις 29 Δεκεμβρίου ή Έκκλησία μας έτίμησε τη μνήμη «των ύπό του Ήρώδου άναι-

ρεθέντων 14.000 νηπίων», δηλαδή τῶν ἀθῶνων βρεφῶν πού ἐσφαγιάσθησαν στὴν προσπάθεια τοῦ Ἡρώδη νὰ ἐντοπίσει καὶ νὰ φονεύσει τὸ βρέφος Ἰησοῦ. Καὶ μὲ μελαγχολία ἀναλογισθήκαμε ὅτι οἱ ἐκτρώσεις, γνωστὲς καὶ ὡς ἀμβλώσεις, ἀποτελοῦν τὸν σύγχρονο Ἡρώδη. Ἐκατοντάδες χιλιάδες ψυχῶν θανατώνονται κάθε χρόνο στὴν πατρίδα μας μὲ τὴν ἀπάνθρωπη δικαιολογία ὅτι «ἡ γυναίκα μπορεῖ νὰ κάνει ὅ,τι θέλει τὸ σῶμα της», ἀδιαφορῶντας γιὰ τὴν ζωὴ τοῦ ἀγέννητου παιδιοῦ της. Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλος σὲ πρόσφατη ὁμιλία του πρὸς τὸ Συνέδριο τῶν ἱατρῶν μαιευτῆρων τόνισε ὅτι γιὰ τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου ἀρχίζει ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή τῆς συλλήψεως. Τὸ ἔμβρυο στὴν κοιλία τῆς μητέρας του εἶναι δημιούργημα καὶ εἰκόνα Θεοῦ. Οὐδεὶς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἀφαιρῇ τὴν ζωὴ του, ἢ ὅποια εἶναι ἀνθρώπινη ζωὴ. Ἔχουμε δὲ καὶ παρεπόμενα τοῦ θλιβεροῦ αὐτοῦ φαινομένου. Μαθαίνουμε ὅτι Κινέζος «ιατρός» χρησιμοποιοῦ κύτταρα ἐμβρύων πού ἀφαιρέθηκαν κατόπιν ἐκτρώσεως γιὰ νὰ θεραπεύσει, ὅπως ἰσχυρίζεται, σοβαρὲς παθήσεις! Κινδυνεύουμε, λοιπόν, νὰ ὀδηγηθοῦμε σὲ μία κοινωνία, ἢ ὅποια θὰ προκαλεῖ θανάτους ἐμβρύων μὲ τὴν ἐμπορικὴ σκοπιμότητα τῆς ὑποτιθέμενης θεραπείας κάποιων παθήσεων. Ἐνὸς κακοῦ μύρια ἔπονται...

Λειτουργία στὴ Νοσηματικὴ Γλῶσσα

Θεῖα Λειτουργία μὲ μετάφραση καὶ στὴ νοσηματικὴ γλῶσσα ἐτέλεσε στὶς 2 Ἰανουαρίου 2005 ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστόδουλος. Ἡ Λειτουργία ἐτελέσθη στὸν Μητροπολιτικὸ Ναὸ Ἀθηνῶν μὲ ἀφορμὴ τὴν ἑορτὴ τοῦ Ἁγίου Μάρκου τοῦ κωφοῦ. Πρόκειται γιὰ μία καινοτομία, τὴν ὅποια ἀπεφάσισε ὁ Μακαριώτατος γιὰ νὰ δείξει τὸν σεβασμὸ καὶ τὴν εὐαισθησία τῆς Ἐκκλησίας μας πρὸς τοὺς συνανθρώπους μας, οἱ ὅποιοι

ἔχουν σοβαρὰ προβλήματα ἀκοῆς καὶ ὁμιλίας. Τὴν ἡμέρα αὐτὴ τὴν Θεῖα Λειτουργία στὴ Μητρόπολη Ἀθηνῶν παρακολούθησαν πολλοὶ κωφάλαλοι, οἱ ὅποιοι αἰσθάνθηκαν τὴν χαρὰ τῆς συμμετοχῆς χάρις στὴν ταυτόχρονη μετάφραση ἀπὸ εἰδικὸ γνώστη τῆς νοσηματικῆς γλώσσας. Πρέπει νὰ θυμίσουμε ὅτι ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἔχει ἤδη διοργανώσει σεμινάρια γιὰ τὴν ἐκπαίδευση στὴ νοσηματικὴ γλῶσσα καὶ βοηθεῖ τὶς κατὰ τόπους Ἱερὲς Μητροπόλεις ἐὰν θελήσουν νὰ ὀργανώσουν ἀντίστοιχες πρωτοβουλίες στὴν περιοχὴ τους. Ἡ μέριμνα γιὰ τοὺς ἀνθρώπους μὲ εἰδικὲς ἀνάγκες ἢ καλύτερα μὲ εἰδικὲς ἱκανότητες εὐρίσκεται μέσα στὶς πρῶτες προτεραιότητες τῆς Ἐκκλησίας μας, διότι αὐτὸ ἐπιτάσσει ἡ Πίστη μας καὶ ἡ Χριστιανικὴ διδασκαλία.

«ΕΙΡΜΟΣ»

Ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία ἐγκαινίασε νέα θεολογικὴ σειρὰ

Ἡ ἔκδοση καὶ κυκλοφορία τῶν ἔργων τῶν νέων θεολόγων ἀποτελοῦσε ἐπιθυμία ἀνεκπλήρωτη τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας, ἢ ὅποια, ἐκτὸς τῶν ἄλλων ἐκδόσεων, ἐπιθυμεῖ νὰ στηρίξει τὸ ἐπιστημονικὸ-συγγραφικὸ ἔργο τους. Ἡ σύγχρονη θεολογικὴ σκέψη, ὅπως ἐκφράζεται στὰ ἔργα τῶν νέων θεολόγων, περισσότερο ἢ λιγότερο γνωστῶν στὸ ἀναγνωστικὸ κοινό, τὰ ὅποια εἶναι ἐγκεκριμένες διατριβὲς καὶ πρωτότυπες μελέτες, ἀποτελοῦν τὸ περιεχόμενον τῶν ἐκδιδομένων τόμων τῆς νέας σειρᾶς μὲ τὸν τίτλο «ΕΙΡΜΟΣ» (ἓνας τόμος ἑτησίως). Κυκλοφορήθηκε ἀρχὲς τοῦ ἔτους 2004 ὁ Α' Τόμος.

Οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ ἐγγραφοῦν συνδρομητὲς στὴν ὡς ἄνω Σειρὰ δύνανται νὰ ἀπευθύνονται στὰ Βιβλιοπωλεῖα:

Ἀθηνῶν, τηλ. 210-3310.977,

Θεσσαλονίκης, τηλ. 3219-275.126,

Πατρῶν, τηλ. 2610-223.110,

στὴν Κεντρικὴ Ἀποθήκη, τηλ. 210-7272.381,
210-7272.388.

Τὰ κάλαντα και... ή Κοκκινোসκουφίτσα

Μιά ἔκκληση*

... πρὸς τοὺς Ἰταλοὺς πιστοὺς ἀπηύθυνε ὁ καρδινάλιος Καμίλο Ρουίνι: Μὴν ἐπιτρέψετε νὰ καταργηθεῖ ἢ νὰ ἀλλοιωθεῖ ἡ παράδοση τῆς φάτνης καὶ τῶν χριστουγεννιάτικων καλάντων. «Αὐτὰ τὰ πράγματα μπορεῖ νὰ φαίνονται μικρά, ἀλλὰ ἡ ἰδέα πού κρύβεται πίσω τους εἶναι ἐντελῶς λανθασμένη καὶ οἱ συνέπειες γιὰ τὰ παιδιά μας καὶ τοὺς νέους μας μπορεῖ νὰ εἶναι πολὺ βαριές».

Τὸ ἐπεισόδιο...

... πού προκάλεσε αὐτὴ τὴν ἔκκληση συνέβη πρὶν ἀπὸ λίγες μέρες σὲ ἓνα δημοτικὸ σχολεῖο. Στὰ χριστουγεννιάτικα κάλαντα, τὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ (Gesù) ἀντικαταστάθηκε μὲ τὴ λέξη ἀρετὴ (virtù), ἀπὸ φόβο μήπως προσβληθοῦν δύο μουσουλμάνοι μαθητές. Σὲ ἓνα ἄλλο παρόμοιο ἐπεισόδιο, στὸ Τρεβίζιο, μερικοὶ δάσκαλοι ἀρνήθηκαν νὰ κατασκευάσουν τὴν παραδοσιακὴ φάτνη στὸ σχολεῖο τους, μήπως προσβληθοῦν μαθητές πού εἶχαν διαφορετικὸ θρησκευμα. Πρὶν ἀπὸ τρεῖς μέρες, ὁ βικάριος τοῦ πάπα στὴ Ρώμη κάλεσε τοὺς καθολικοὺς νὰ ἐνώσουν τὶς δυνάμεις τους γιὰ νὰ ὑπερασπιστοῦν τὶς χριστιανικὲς ἀξίες ἀπὸ τὶς σύγχρονες τάσεις πού ἀποβλέπουν «στὴν ἐξαφάνιση τῆς πίστεως ἀπὸ τὸν πολιτισμὸ μας». Ἐὰν ἀφήσουμε νὰ χαθεῖ ἡ πνευματικὴ καὶ πολιτιστικὴ μας ταυτότητα, εἶπε ὁ βικάριος, τότε θὰ ὑποχρεωθοῦμε νὰ δανειστοῦμε ἰδέες καὶ ἀξίες πού «θὰ ἐξασθενίσουν τὸν οὐμανιστικὸ χαρακτήρα τῆς κοινωνίας μας».

Στὸ Κόμο...

... μίᾳ δασκάλα, ὅταν μίᾳ μικρῇ μαθήτριά τῆ

ρώτησε τί τραγούδι πρέπει νὰ τραγουδήσει τὰ Χριστούγεννα ἓνας συμμαθητῆς τῆς πού εἶναι μωαμεθανός, ἄλλαξε τὰ λόγια στὰ κάλαντα. Ἡ πράξη τῆς προκάλεσε πολλὲς ἀντιδράσεις, στὶς ὁποῖες, ἐκτὸς ἀπὸ τοὺς γονεῖς τῶν μαθητῶν, μπλέχτηκαν καὶ ὁ τοπικὸς ἐπίσκοπος καὶ ὁ δήμαρχος. Τὰ ἴδια ἔγιναν καὶ στὸ Τρεβίζιο, ὅταν μίᾳ δασκάλα εἶπε στοὺς μαθητές νὰ τραγουδήσουν τὴν «Κοκκινোসκουφίτσα» ἀντὶ γιὰ τὰ κάλαντα. Οἱ «καταργήσεις» αὐτῶν τῶν παραδόσεων ἔχουν ξεσηκώσει συζητήσεις πού, στὴν πραγματικότητα, εἶναι περισσότερο πολιτικὲς παρά θρησκευτικὲς. Στὴν ἐποχὴ τῶν εὐρωπαϊκῶν ἡγεμονιῶν, οἱ θρησκευτικὲς συγκρούσεις γίνονταν κυρίως μεταξὺ ἡγεμόνων. Ὅπως ὁ τριακονταετῆς πόλεμος ἀνάμεσα σὲ καθολικοὺς καὶ προτεστάντες ἡγεμόνες τῆς ἐποχῆς (17ος αἰώνας), πού κατέληξε στὴν εἰρήνη τῆς Βεστφαλίας καὶ στὸ βεστφαλικὸ ἔθνικὸ κράτος. Στὴν ἐποχὴ πού καταλύονται τὰ σύνορα τοῦ ἐθνικοῦ κράτους, αὐτὲς οἱ συγκρούσεις γίνονται στὸ ἐσωτερικὸ του. Τίποτα δὲν μᾶς καθησυχάζει πὼς θὰ εἶναι λιγότερο αἱματηρὲς ἀπὸ τὶς προηγούμενες.

Ὁ πρόεδρος...

... τῆς ἐπαρχίας τοῦ Τρεβίζιο ζήτησε ἀπὸ τὸ ὑπουργεῖο Παιδείας νὰ καταρτίσει ἓναν κατάλογο μὲ τὰ ὀνόματα τῶν «ἀρνητῶν» δασκάλων, ἔτσι πού οἱ γονεῖς νὰ ξέρουν σὲ ποιά σχολεῖα μποροῦν νὰ στέλνουν τὰ παιδιά τους. Ἀπὸ τὴ μίᾳ μεριά, αὐτὸς ὁ κατάλογος θυμίζει τὸν παπικὸ «Index» καὶ τὴν Ἱερὰ Ἐξέταση. Μὰ ἀπὸ τὴν ἄλλη, ἡ «Κοκκινোসκουφίτσα» δὲν κάνει τοὺς χριστιανοὺς νὰ νιώθουν περισσότερη ἀσφάλεια. Κάπου στὸ δάσος τῶν συνεκτικῶν κοινωνιῶν πού διαλύει ἡ παγκοσμιοποίηση, διαισθάνονται πὼς παραμονεύει ἓνας «κακὸς λύκος».

* Τὸ κείμενο δημοσιεύθηκε στὴν ἐφημερίδα «Τὰ Νέα» στὶς 13 Δεκεμβρίου 2004 καὶ τὸ ἀναδημοσιεύουμε αὐτοῦσιο μὲ τὴν ἴδια διαίσθηση πού κατακλείει τὸ ἄρθρο ὁ συντάκτης του κ. Ροῦσσο Βρανᾶς.

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

Τὰ Ἐγκαίνια τοῦ Καθεδρικοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Τυφλίδος

Οἱ Σεβ. Μητροπολίτες Κερκύρας κ. Νεκτάριος καὶ Σύρου κ. Δωρόθεος κατὰ τὰ ἐγκαίνια τοῦ Ἱ. Ν. Ἁγίας Τριάδος στὴν Τυφλίδα.

Μὲ κάθε μεγαλοπρέπεια πραγματοποιήθηκαν στὶς 23 Νοεμβρίου 2004 τὰ ἐγκαίνια τοῦ νεόκτιστου Καθεδρικοῦ Ἱ. Ν. τῆς Ἁγίας Τριάδος Τυφλίδος, πού ἀφιερώθηκε στὸ Ἰωβηλαίο τῶν 2000 χρόνων ἀπὸ τὴ Γέννηση τοῦ Σωτῆρος. Ταυτόχρονα, ἐπειδὴ ἡ Γεωργία ἀνήκει στὶς χώρες ὅπου τὸ Εὐαγγέλιο κήρυξαν οἱ ἴδιοι οἱ Ἀπόστολοι, οἱ ὁποῖοι δημιούργησαν καὶ τὶς πρῶτες χριστιανικὲς κοινότητες, ἐορτάσθηκαν καὶ οἱ εἴκοσι αἰῶνες ἐξαπλώσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ στὴ Γεωργία. Ἐπίσης στὶς 24-25 Νοεμβρίου πραγματοποιή-

Οἱ Σεβ. Κερκύρας κ. Νεκτάριος καὶ Σύρου κ. Δωρόθεος καὶ ὁ Ἀρχιμ. κ. Προκόπιος Πετρίδης μὲ τὸν Μακ. Πατριάρχη Γεωργίας κ. Ἡλία.

ἔθηκε διεθνὲς ἐπιστημονικὸ συνέδριο μὲ τὴν εὐκαιρία αὐτῆ. Τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπο κ. Χριστόδουλο ἐκπροσώπησαν στὶς πανηγυρικὲς αὐτὲς ἐκδηλώσεις οἱ Σεβ. Σύρου κ. Δωρόθεος καὶ Κερκύρας κ. Νεκτάριος συνοδευόμενοι ἀπὸ τὸν Συνεργάτη τῆς Σ. Ε. Διορθοδόξων καὶ Διαχριστιανικῶν Σχέσεων τῆς Ἱερᾶς Συνόδου κ. Προκόπιο Πετρίδη. Οἱ ἐκπρόσωποι τῆς Ἐκκλησίας μας προσέφεραν συμβολικὰ ἀπὸ μέρους τοῦ Μακαριωτάτου ἀργυρὰ Σκευὴ ἱεουργίας.

Τέσσερα χρόνια «Τόλμη»

Σὲ λαμπρὴ ἐκδήλωση πού πραγματοποιήθηκε στὸ Θέατρο τοῦ Κολλεγίου Ἀθηνῶν στὸ Π. Ψυχικὸ τὸ μηνιαῖο ἐνημερωτικὸ περιοδικὸ «ΤΟΛΜΗ» τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν γιόρτασε τὰ τέσσερα χρόνια κυκλοφορίας του. Παρουσία χιλίων καὶ πλέον ἀτόμων ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀ. κ. Χριστόδουλος βράβευσε τοὺς δεκαοκτῶ χορηγούς πού ἐνισχύουν τὴν ἐκδοτικὴ αὐτὴ προσπάθεια καὶ ἐπεσήμανε ὅτι «ἡ λέξη Τόλμη ἐκφράζει τὰ ὄραματά μας καὶ τὴν σκέψη μας μπροστὰ στὴν ἀνάγκη ἐνημέρωσης τοῦ κοινοῦ καὶ προβολῆς τῶν χριστιανικῶν μας ἀρχῶν καὶ ἀξιῶν πού συνθέτουν

τὴ βάση τοῦ πολιτισμοῦ μας». Ἐξέφρασε ἐπίσης τὶς εὐχαριστίες του πρὸς τὸν Διευθυντὴ τοῦ περιοδικοῦ Ἀρχιμ. Χρυσόστομο Παπαθανασίου, τοὺς συνεργάτες, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀναγνώστες του.

Στὸ πλαίσιο τῆς ἐκδήλωσης τέσσερις παιδικὲς χορωδίες γέμισαν μὲ χριστουγεννιάτικες μελωδίες τὸ κατάμεστο θέατρο. Στὸ τέλος πραγματοποιήθηκε ἡ κλήρωση γιὰ τοὺς νέους συνδρομητὲς τοῦ περιοδικοῦ μὲ μεγάλο δῶρο ἓνα αὐτοκίνητο CITROEN C2 προσφορὰ τῆς CITROEN HELLAS.

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

Ἐνθρονίστηκε ὁ νέος Ἐπίσκοπος Μαδαγασκάρης

Με σεμνότητα καὶ τάξη βυζαντινὴ ἐνθρονίσθηκε στὶς 28 Νοεμβρίου 2004 στὸν Ἱ. Ν. Κοιμησεως Θεοτόκου Ἀνταναναρίβης τῆς Μαδαγασκάρης ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Ἰγνάτιος Σενῆς, ὁ ὁποῖος διαδέχθηκε τὸν ἀδικοχαμένο στὸ τραγικὸ δυστύχημα τῆς 11ης Σεπτεμβρίου πρῶτο ἐπίσκοπο τῆς περιοχῆς κυρὸ Νεκτάριο. Τὴν Α.Θ.Μ. τὸν Πάπα καὶ Πατριάρχη Ἀλεξανδρείας καὶ πάσης Ἀφρικῆς ἐξεπροσώπησε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κένυας κ. Μακάριος.

Ἀγωγή γιὰ τὴν καταστροφὴ τῆς σερβικῆς θρησκευτικῆς κληρονομιάς στὸ Κόσοβο

Ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία τῆς Σερβίας κατέθεσε ἀγωγή στὸ Εὐρωπαϊκὸ Δικαστήριον ἐναντίον τῶν κρατῶν-μελῶν τῆς διοικήσεως τῶν στρατευμάτων τοῦ ΝΑΤΟ μετὴν κατηγορία τῆς καταστροφῆς τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τῆς σερβικῆς θρησκευτικῆς κληρονομιάς στὸ Κόσοβο.

Σὲ συνέντευξή του στὴ γαλλικὴ ἐφημερίδα *La Croix* στὶς 5.1.2005 ὁ Σεβασμιώτατος Ἐπίσκοπος Prizren καὶ Raska, κ. Ἀρτέμιος, καταγγέλλει τὶς συνθηκῆς ἀνασφάλειας, βίας καὶ καταπίεσης πού ὑφίστανται οἱ Σέρβοι στὸ Κόσοβο. Τὸν Ἀπρίλιο τοῦ 2004 εἶχε παρουσιασθεῖ αὐτοπροσώπως γιὰ τὸν ἴδιο σκοπὸ ἐνώπιον τοῦ ΟΗΕ. Ἔστω καὶ ἂν οἱ μοναχοὶ καὶ οἱ μοναχὲς ἔχουν ἐπιστρέψει, ὅπως δηλώνει ὁ ἴδιος, ἀπὸ τὸν περασμένο Μάρτιο στὰ κατεστραμμένα μοναστήρια τους, σὲ μερικές περιπτώσεις ζοῦν ἀκόμη στὰ ἐρείπια. Οἱ Σέρβοι δὲν ἔχουν κανένα δικαίωμα ἐλεύθερης κυκλοφορίας καὶ ἐξακολουθοῦν νὰ πέφτουν θύματα κλοπῶν, βιασμῶν, ἀρπαγῶν ἢ ἀκόμη καὶ φόνου. Ἡ ἀγωγή τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας τῆς Σερβίας, πάντως, στὸ Εὐρωπαϊκὸ Δικασ-

στήριον ἀφορᾷ στενὰ καὶ μόνον στὶς βιαιότητες πού διεπράχθησαν εἰς βάρος τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς παρουσίας της κατὰ τὸ διάστημα 1999-2004, ἔπειτα ἀπὸ τὴν εἴσοδο τῶν στρατευμάτων τοῦ ΝΑΤΟ στὸ Κόσοβο περὶ τὶς 150 ἐκκλησίες καὶ μονές, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὀρισμένες πού χρονολογοῦνται ἀπὸ τοὺς μεσαιωνικοὺς χρόνους, ὑπέστησαν μερικὴ ἢ ὀλοσχερὴ καταστροφή, τὶς περισσότερες φορές λόγω πυρπόλησης. «Ἔστω καὶ ἂν τὸ καθεστῶς τοῦ Σλόμπονταν Μιλόσεβιτς παρεβίαζε τὰ δικαιώματα τῶν Ἀλβανῶν, καμία παρόμοια μομφὴ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ προσαφθεῖ στὴν Ἐκκλησία». Κρούει ἐπίσης τὸν κῶδωνα τοῦ κινδύνου γιὰ τὸ ἐνδεχόμενο νὰ ἀνατεθεῖ ἀπὸ τὶς Δυνάμεις τοῦ ΟΗΕ ἡ ἀνοικοδόμησις σὲ ἀλβανικὰ προσωρινὰ λεγόμενα θεσμικὰ ὄργανα τοῦ Κοσόβου, δηλαδὴ ἡ ἀνοικοδόμησις τῶν ἐκκλησιῶν σὲ ἐκεί-

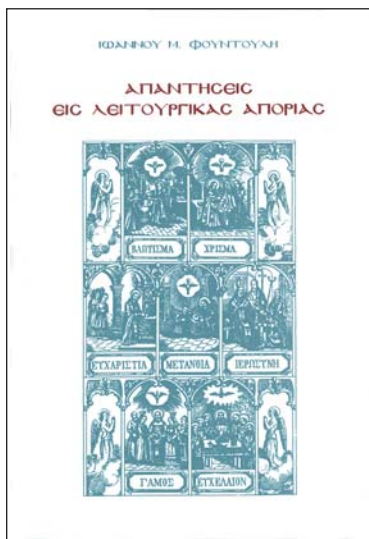

νοὺς πού εὐθύνονται γιὰ τὴν καταστροφὴ τους! Οὕτως ἢ ἄλλως, ἂν δὲν ἐπιστρέψουν οἱ 200.000 Σέρβοι πιστοί, πού ἐκδιώχθηκαν ἀπὸ τὸ Κόσοβο, δὲν θὰ ἔχει νόημα ἡ ἀνοικοδόμησις ἐκκλησιῶν χωρὶς πλήρωμα.

ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ - ΣΥΜΒΑΙΝΟΥΝ - ΣΥΝΕΒΗΣΑΝ - ΘΑ ΣΥΜΒΟΥΝ

ΙΔΕΕΣ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ - ΠΡΟΤΙΜΗΣΕΙΣ

Ίωάν. Μ. Φουντούλη:
Ἄπαντήσεις εἰς Λειτουργικὰς Ἀπορίας,
 τ.Ε' (501-600), «Ἀποστολικὴ Διακονία»,
 2004, σχ. 14 x 21, σ. 396.

Τὸ πόσο πολλὰ εἶναι τὰ προβλήματα ἢ οἱ ἀπορίες στὰ θέματα θείας λατρείας ἀποδεικνύει ὁ «αὐξων» ἀριθμὸς τούτου τοῦ πονήματος τοῦ ὀρθροῦ καὶ ἀκαταπόνητου καὶ σοφοῦ καθηγητῆ τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου κ. Ίωάννου Φουντούλη. Ὅπως μπορεῖ νὰ ἀντιληφθεῖ ὁ ἀναγνώστης περιέχει μίᾱ ἀκόμη ἑκατοντάδα ἀπαντήσεων (501-600) ποὺ ἀποτελοῦν μίᾱ ὁλόκληρη δεκαετία συνεργασίας μετὸν «Ἐφημέ-

ριο» (Ἀπρίλιος 1993 - Ἰανουάριος 2003).

Εἶναι μίᾱ μακρόχρονη καὶ ἐπίπονη προσπάθεια, προὶὸν γνώσης καὶ ἐμπειρίας ἐνὸς πολὺ σημαντικοῦ τομέα τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς τῆς κατ' Ἀνατολὰς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καί, χωρὶς συζήτηση, ἀπαραίτητη σὲ κάθε κληρικό, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴν ἐμπειρία καὶ τὴ μὀρφωσὴ του. Κι αὐτὸ τὸ λέμε γιατί πολὺ συχνὰ μικρὲς ἀβλεψίαι, παραλείψεις ἢ παρανοήσεις ξεστρατίζουν τὸν ἱερουργὸ σιγὰ σιγὰ καὶ χωρὶς νὰ τὸ ἀντιλαμβάνεται ἀπὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴ παράδοση. Ἄλλὰ ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία εἶναι ὁ θεματοφύλακας τῆς Παραδόσεως. Δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ παραλλάξει ἕνα «σίγμα ἢ ἕνα ἰώτα», καὶ ἔχει σημασία π.χ. πότε λέγεται τὸ «Κύριε ἐλέησον» μίᾱ, τρεῖς, σαράντα ἢ ἑκατὸ φορές στὶς ὑψώσεις τοῦ Τιμίου Σταυροῦ ἢ ποῦ εἶναι ὀρθότερο νὰ διακόπτεται ἢ ψαλμωδία τοῦ χερουβικοῦ ὕμνου γιὰ νὰ γίνῃ ἢ εἴσοδος στὸ «ὡς τὸν βασιλέα» ἢ στὸ «ὑποδεξόμενοι», ἢ γιατί οἱ τελευταῖαις ἡμέραις τοῦ μηνὸς Ἀπριλίου δὲν ἔχουν θεοτοκίᾳ καὶ σταυροθεοτοκίᾳ στὰ στιχηρὰ τοῦ ἑσπερινοῦ καὶ στὸ ἀπὸ γ' ὠδῆς κάθισμα στὸν ὀρθρο καὶ πὼς ἀναπληρῶνεται ἢ ἔλλειψη αὐτῆ.

Ὁ συγγραφέας τῶν «Ἀπαντήσεων» καλύ-

πτει τὶς ἀπορίες καὶ τὰ προβλήματα μετὸ τρόπο ἀπόλυτο καὶ ἐπιστημονικό, παράλληλα ὁμῶς μετὸ γλώσσα γλαφυρὴ, ρέουσα, ποὺ προκαλεῖ τὸ ἐνδιαφέρον κάθε ἀναγνώστη, ὄχι μόνον κάθε βαθμίδας καὶ γνώσης κληρικοῦ. Τὸ γεγονός αὐτὸ καθιστᾷ τὸ βιβλίον πολὺτιμο καὶ βέβαια θὰ συμφωνήσουμε μετὸν σεβαστὸ κ. Φουντούλη στὸ ὅτι θὰ ἦταν εὐχῆς ἔργον νὰ καταρτισθεῖ ἕνα γενικό κατ' ὕλην καὶ κατ' ἀλφάβητο εὐρετήριο ὅλης τῆς σειρᾶς, ὥστε νὰ εἶναι εὐκόλη ἢ ἀναζήτησις μιᾶς ἀπάντησης μέσα σὲ ἕνα τόσο πλούσιο καὶ πολὺτιμο ὕλικὸ καὶ περισσότερο πρακτικὴ ἢ χρῆσις του.

I. M. ΧΑΤΖΗΦΩΤΗΣ

«ΨΑΛΤΗΡΙΟΝ ΤΕΡΙΠΟΝ»

Ψάλλουν οἱ μοναχοὶ τῆς Σιμωνόπετρας

Τὸ Ψαλτήριον εἶναι τὸ προσφιλέστερο λατρευτικὸ ἀνάγνωσμα τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀείποτε καθημερινῆ πρὸς τὸν Θεὸν ἐκ καρδίας κραυγῆ τῶν μοναχῶν καὶ ὄλων τῶν πιστῶν.

Ἡ καλύτερη προσέγγισις τοῦ ἱεροῦ κειμένου ἐπιτυγχάνεται ὅταν αὐτὸ ἀδεται. Γι' αὐτὸ οἱ ψαλμοὶ ὄχι μόνον ἀνεγινώσκοντο, ἀλλὰ καὶ ἐψάλλοντο καὶ στὴν Παλαιὰ Διαθήκη καὶ στὴν Ἐκκλησία ἀπὸ τοὺς πρώτους αἰῶνες. Στὸν παρόντα ψηφιακὸ δίσκον οἱ μοναχοὶ τῆς Σιμωνόπετρας μετὸν ἐκλογὴν καὶ μελοποίησιν ψαλμῶν τοῦ Ψαλτηρίου προσπαθοῦν νὰ ἀνοίξουν τὸν δρόμον γιὰ τὴν ἐκ νέου εἴσοδόν τους στὴ ζωὴ τῶν πιστῶν. Καὶ ἡ μελωδία αὐτῆ δὲν ἀποτελεῖ αὐτοσκοπὸ, ἀλλὰ παραδοσιακὸ μέσον καὶ πρόσφορον ὄχημα γιὰ τὴ μεταφορὰ τοῦ νοήματος τῶν ψαλμῶν στὸ λαὸ τοῦ Θεοῦ.

ΜΑΡΙΝΕΛΛΑ ΠΟΛΥΖΩΗ

Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

Ἄγαθὸ καὶ Κακό: Ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τὶς δαιμονικὲς ἐνέργειες (Κυριακὴ 13 Φεβρουαρίου 2005)

«ἡ θυγάτηρ μου κακῶς δαιμονίζεται»
(Ματθ. 15, 22)

Τοῦ Ἀρχιμ. Γεωργίου Χρυσοστόμου
Πρ ωτοσυγκέλλου Ἰ. Μ. Βερούας

Ἡ Χαναναία γυναίκα τῆς εὐαγγελικῆς περι-
κοπῆς ἀντιπροσωπεύει τὴν τραγικὴ περίπτω-
ση τῆς μητέρας ποὺ προσφεύγει στὸν Θεό, προκει-
μένου τὸ παιδί της νὰ βρεῖ τὴν υἰότητα του. Δὲν εἶναι
τυχαία ἡ διαπίστωση ὅτι ἡ συντριπτικὴ πλειο-
ψηφία τῶν θαυμάτων τοῦ Χριστοῦ ἔχουν νὰ κά-
νουν μὲ θεραπείες ἀσθενῶν. Ἡ υἰότητα ἀποτελεῖ
ἀναμφίβολα ἕνα πανανθρώπινο αἶτημα, ἀπὸ τὴν
ἀρχαιότητα μέχρι σήμερα. Εἶναι χαρακτηριστικὴ
ἡ παροιμιώδης φράση «πρῶτα τὴν υἰότητα μας καὶ
μετὰ ὅλα τ' ἄλλα».

Στὴν ἔννοια «υἰότητα» συμπεριλαμβάνεται τόσο
ἡ σωματικὴ εὐρωστία, ὅσο καὶ ἡ ψυχικὴ ἰσορρο-
πία· υἰότητα, δηλαδή, σώματος καὶ ψυχῆς. Ἡ Χα-
ναναία τοῦ Εὐαγγελίου ζητᾷ τὴ βοήθεια τοῦ Χρι-
στοῦ γιὰ τὴν ἀποκατάσταση τῆς ψυχικῆς υἰότητας
τῆς κόρης της, καθὼς αὐτὴ «κακῶς δαιμονίζεται».
Ἡ συμπεριφορὰ τῆς μητέρας εἶναι ἐντυπωσιακὴ.
Τρέχει στὸν Ἰησοῦ καὶ τὸν παρακαλεῖ νὰ ἀπαλ-
λάξει τὸ παιδί της ἀπὸ τὸ δαιμόνιο. Ὡς ἐμᾶς φτά-
νει ἡχηρὸς ὁ ἀπόηχος τῆς δυνατῆς ἰκεσίας τῆς
τραγικῆς μητέρας, περισσότερο καὶ ἀπὸ τὴ σπα-
ρακτικὴ κραυγὴ τοῦ δαιμονισμένου κοριτσιοῦ.

Καὶ σήμερα ὑπάρχουν πολλοὶ δαιμονισμένοι·
ταλαιπωροῦνται οἱ ἴδιοι, ταλαιπωροῦν καὶ τοὺς
οἰκείους τους. Δὲν εἶναι, ὅμως, σωστὸ νὰ χαρα-
κτηρίζονται ὡς δαιμονισμένοι ὅλοι ἀνεξαιρέτα οἱ
ψυχικὰ ἀσθενεῖς. Οὔτε νὰ ἀρνούμαστε τὴν πα-
ροχὴ ψυχιατρικῆς φροντίδας σὲ αὐτούς, μὲ τὴν
αἰτιολογία ὅτι εἶναι δαιμονισμένοι. Ἀπὸ τὴν ἄλλη
 πλευρὰ, δὲν συμμαρτυροῦμε καὶ τὴν ἀποψη ὅτι οἱ
δαιμονισμένοι εἶναι ἀπλὰ ψυχικὰ ἀσθενεῖς. Τὸ
θέμα εἶναι λεπτὸ καὶ χρειάζεται μεγάλη προσο-
χή, ἢ ἔλλειψη τῆς ὁποίας μπορεῖ νὰ ἀποβεῖ μοι-
ραία γιὰ τὸν ἴδιο τὸν ἄρρωστο.

Ἄλλωστε, ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, ἀκόμη καὶ ἐμεῖς
οἱ βαπτισμένοι στὸ ὄνομα τῆς Ἁγίας Τριάδας,
βρισκόμαστε, μὲ τὴ γενικότερη ἔννοια, κάτω ἀπὸ

τὴ δαιμονικὴ ἐπενέργεια τοῦ διαβόλου. Ὅλοι ἀντι-
μετωπίζουμε πειρασμούς καὶ πολλές φορές ὑπο-
κύπτουμε σὲ αὐτούς. Μὲ τὴ χάρι, ὅμως, τοῦ Θεοῦ,
μὲ τὴ δύναμη τῆς προσευχῆς καὶ τῆς μετοχῆς στὰ
μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας ἀπαλασσόμαστε ἀπὸ
τὶς δαιμονικὲς ἐνέργειες, ποὺ διαστρέφουν τὸν νοῦ,
ἀλλοτριώνουν τὴ βούληση καὶ συσκοτίζουν τὴ συ-
νειδήσή μας.

Ὁ δαίμονας δὲν ἡσυχάζει ποτέ. Ἄλλὰ καὶ ἡ
ἄμεση πολεμικὴ τοῦ διαβόλου μπορεῖ νὰ ἐπιτρα-
πεῖ ἀπὸ τὸν Θεὸ γιὰ τὴν παιδαγωγία τοῦ ἀνθρώ-
που. Αὐτὴ παρατηρεῖται κυρίως στὴ ζωὴ τῶν
ἀγίων. Ἐνδεικτικὴ εἶναι ἡ στιχομυθία μεταξὺ κά-
ποιου ὑποτακτικοῦ μὲ τὸν ἀββᾶ Ποιμένα. Στὸ ἐρώ-
τημα τοῦ ὑποτακτικοῦ, «γιατί μὲ πολεμοῦν οἱ δαί-
μονες;», ὁ ἀββᾶς ἀπάντησε: «Δὲν μᾶς πολεμοῦν
οἱ δαίμονες, ὅσο κάνουμε τὰ θελήματά μας. Για-
τί τὰ θελήματά μας ἐγίναν δαίμονες. Αὐτὰ μᾶς
πιέζουν, γιὰ νὰ τὰ ἱκανοποιήσουμε».

Ἡ συνάντηση μὲ τὸ ἀγαθὸ ἢ τὸ κακὸ πραγ-
ματοποιεῖται στὰ βᾶθη τῆς ἀνθρώπινης ὑπαρξῆς.
Ἐκεῖ γίνεται ἡ πάλη ἀνάμεσα στὴν ἀλήθεια καὶ
τὴν πλάνη, στὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ καὶ τὴ δαιμο-
νικὴ ἐξουσία. Κι ἐνῶ ὁ ἄνθρωπος ἐπιθυμεῖ τὸ ἀγα-
θὸ, ἀδυνατεῖ νὰ τὸ ζήσει, γιὰ παράμεινε δούλος
τῆς φθορᾶς καὶ τοῦ θανάτου. Ὁ ἔμφυτος ἠθικὸς
νόμος δὲν μπορεῖ νὰ τὸν λυτρώσει ἀπὸ τὸν θάνα-
το καὶ νὰ τὸν ὀδηγήσει στὴ ζωὴ. Ἔτσι ἡ ζωὴ τοῦ
ἀνθρώπου ἐκτυλίσσεται ὡς μία προοδευτικὴ
ἐκπτώση. Ἡ μόνη δυνατότητα γιὰ λύτρωση καὶ
καταξίωση προσφέρεται μὲ τὴν προσφυγὴ τοῦ
ἀνθρώπου στὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ.

Αὐτὸ ἔκανε καὶ ἡ Χαναναία: κατέφυγε στὸν
Χριστό. Ἡ συνάντηση μαζί Του ἀποδείχθηκε κί-
νηση λυτρωτικὴ, ὄχι μόνο γιὰ τὴ θεραπεία τῆς
κόρης της, ἀλλὰ καὶ σὰν μιὰ ὑποδειγματικὴ στά-
ση ζωῆς γιὰ ὅλους ἐμᾶς.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΑ στιγμιότυπα

Φωτογραφίες του Χρήστου Μπόνη
και των Ίερων Μητροπόλεων

Ό Σεβ. Χαλκίδος κ. Χρυσόστομος και ό νεοχειροτονηθείς Πρεσβύτερος κ. Χριστόδουλος Μάνιας (Δεκέμβριος 2004).

Άπό την επιβλητική έορτή τής μνήμης του Όσιου Νίκωνος στη Σπάρτη (Νοέμβριος 2004).

Ό Μακαριώτατος συνοδευόμενος από τον Σεβ. Μητροπολίτη Νικαίας κ. Άλέξιο έπισκέφθηκε τις φυλακές Κορυδαλλού τις ήμέρες των Έορτων (Δεκέμβριος 2004).

Ό Μακαριώτατος με τους κρατούμενους των φυλακών Κορυδαλλού (Δεκέμβριος 2004).

Άπό τη μεγάλη συγκέντρωση, με την εύκαιρία των Χριστουγέννων, στο Πνευματικό Κέντρο τής Ι. Μ. Νικαίας, παρουσία του Μακ. κ. Χριστοδούλου.

Στιγμιότυπο από τη πανήγυρη του Άγίου Νικολάου στην Έρμούπολη τής Σύρου (Δεκέμβριος 2004).

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΚΛΑΔΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΝ Ε.Μ.Υ.Ε.Ε.
Ι. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑ - GREECE
ΤΗΛ. 210-7272253, FAX.: 210-7272251
ISSN 1105-7203

ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ
ΤΕΛΟΣ
Τεκ. Γραφείο
Κ.Ε.Μ.Π.ΑΘ
Αρ. Φυλ. Άδειας
4036

ΚΩΔΙΚΟΣ ΕΛΤΑ 2786

ΕΝΤΥΠΟ ΚΛΕΙΣΤΟ ΑΡ. ΑΔΕΙΑΣ 1855/2004 ΚΕΜΠΑ